Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 72 (9568). ● 1989 йил 14 апрель ● жума ● Баҳоси 3 тийин.

Ҳозирги даврда КПССнинг аграр сиёсати

БУГУН ЎТАДИГАН ЯГОНА СИЁСИЙ КУН ШУ МАВЗУГА БАҒИШЛАНАДИ

КПСС Марказий Комитети март Пленуми материалларини омма ўртасида кенг тарғиб этишга бағишлаб 14 апрелда ўтказиладиган ягона сиёсий кунда агросаноат комплекси, партия комитетлари аппарати ходимлари ҳам сиёсий докладчилар билан бирга иштирок этадилар.

Кеча область партия комитетида «КПССнинг ҳозирги даврдаги аграр сиёсати» мавзусидаги ягона сиёсий кунни ўтказишга бағишланган инструктив кенгаш бўлди. Кенгаш қатнашчилари ҳузурида Тошкент область партия комитетининг секретари С. Д. Сайдалиев сўзга чиқди. У КПСС Марказий Комитети март Пленуми ишлаб чиққан аграр сиёсатни амалга ошириш юзасидан область партия ташкилоти олдида турган вазифаларга эътиборни қаратди, саволларга жавоб берди.

Ягона сиёсий кунда аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш соҳасида меҳнаткашлардан тушган таклиф ва мулоҳазалар область партия комитетининг навбатдаги пленумида ҳисобга олинади.

ҚАЙТА ҚУРИШНИ, ДЕМОКРАТИЯНИ ҲИМОЯ ҚИЛАЙЛИК

Партия ташаббуси билан бошланган қайта қуриш, революцион янгиланиш жараёнлари эндиликда жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларини қамраб олмоқда. Халқимиз ўртасидаги барча ҳалол, илғор кишилар бу жараёнларни сўз билангина эмас, ўз иши, кундалик меҳнати билан фаол қўллаб-қувватламоқдалар.

Қайта қуриш демократияни ривожлантириш билан чамбарчас боғлангандир. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида таъкидланганидек, қайта қуриш тафаккур, ҳис-туйғу, ташаббуснинг қудратли оқимига эрк берди. Демократиялаш — ошкораликни қарор топтириш ҳамдир, ошкоралик ижтимоий муҳитни поклайди, онг-шуурни озод қилади, миллионлаб кишиларни актив бунёдкорлик фаолиятига жалб этади. Демократиялаш — бу одамларнинг туб иқтисодий ислоҳотни амалга оширишдаги фаол иштироки ҳамдир, иқтисодий ислоҳот меҳнат коллективларига ўзларининг янги ҳуқуқларини чинакамига ҳис этиш имконини беради. Демократиялаш — бу сиёсий муассасаларимизнинг самарадорлигини тубдан оширишга имкон берадиган, социалистик халқ ҳокимияти потенциалини рўёбга чиқарадиган сиёсий система ислоҳотидир.

Демократия фақат реал ҳуқуқларнинг кенгайишигина эмас, айни вақтда масъулият, интизом ва уюшқоқликнинг кучайиши ҳамдир

Хуллас, демократияни ривожлантириш совет жамияти ҳаётининг барча жиҳатларига баракали таъсир этмоқда. Одамлар социализмнинг бузилиши билан боғлиқ бўлган оғир оқибатлардан, турғунлик даври меросидан қутулиб, бефарқлик ва бегонасирашдан холи бўлмоқдалар, мамлакатнинг чин хўжайинларидек фикр юритиш ва ҳаракат қилишга киришмоқдалар. Халқимизнинг ижтимоий фаоллиги илгари сира бу қадар юқори бўлмаган эди, деб тўла ишонч билан айтиш мумкин. СССР халқ депутатлари сайлови бунинг ёрқин ифодаси бўлди. Одамлар амалда давлатни бошқаришни, ўзларининг гражданлик ҳуқуқларидан фойдаланишни ўрганмоқдалар.

Аммо биз шуни унутмаслигимиз керакки, демократия бу фақат реал ҳуқуқларнинг кенгайишигина эмас, айни вақтда масъулият, интизом ва уюшқоқликнинг кучайиши ҳамдир. Демократиянинг ривожланиши ҳаддан ошиб кетиш, анархияга, конституцион қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни барбод этишга йўл очиш эмас.

Шунга қарамай, ўзларини қайта қуришнинг тарафдорлари деб кўрсатаётган, аслида эса қайта қуришнинг турли ашаддий душман гуруҳлари демократиялаш, ошкоралик, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини кенгайтириш шиорларидан тез-тез фойдаланмоқдалар. Бу кимсалар демократияни бебошликка, ошкораликни ёрлиқлар ёпиштириш ҳуқуқига айлантиришни, ҳуқуқ ва эркни эса қонунсизлик ва ўзбошимчалик ўзанига солиб юборишни, жамият ва қонун олдидаги бурчларни инкор этишни истайдилар. Ўзининг ҳақиқий башарасини қайта қуриш тарафдори ниқоби остига яшираётган, ўзини ўзи раҳбар деб эълон қилган айрим экстремистлар ва миллатчилар Арманистон ва Озарбайжондаги воқеалар учун жавобгардирлар, бу воқеалар чоғида айбсиз одамларнинг қони тўкилди, мамлакатга ўрнини қоплаш қийин бўлган маънавий ва моддий зиён етказилди, Болтиқ бўйидаги, Молдавия ва бошқа регионлардаги миллатчилик ҳуружлари учун ҳам худди ана шу экстремистлар ва миллатчилар жавобгардирлар. Улар бугун Грузияда нифоқ уруғини сочмоқдалар, Тбилисидаги тартибсизликлар вақтида одамлар нобуд бўлди. Миллатчилик ҳуружлари тобора Советларга қарши ва социализмга қарши тус олмоқда.

Наҳотки бу — жамиятни янгилаш, демократиялаш жараёнларига мос бўлса? Бундай хатти-ҳаракатларни қайта қуриш, ошкоралик билан ниқоблаш юмшоқ қилиб айтганда, риёкорликдир. Бу ўринда гап социалистик қонунчилик тўғридан-тўғри бузилаётганлиги, жамиятимиз негизларига болта урилаётганлиги ва бунинг учун жавобгарлик ҳақида бориши керак.

Мамлакат ҳуқуқий давлат бунёд этиш йўлидан бормоқда. Аммо бундай давлатни бизнинг барча ташаббусларимиз, барча хатти-ҳаракатларимиз ва қарорларимиз қатъий ҳуқуқий асосда амалга оширилгандагина бунёд этиш мумкин. Қонунга риоя қилиш — ҳуқуқий давлатдаги турмуш тарзидир. Бу жамиятимизда ривожланиб бораётган янгиланиш жараёнларини ҳимоя қилишнинг кафолотларидан биридир.

Кўп газетхонлар бизга мактуб йўллаб, кейинги вақтда давлатнинг конституцион негизлари етарлича ҳимоя қилинмаяпти, ҳуқуқ муҳофазаси органлари ҳуқуқ-тартиботни бузувчиларга, Советларга қарши ҳуружларга, ашаддий миллатчиликка қарши курашни сусайтирдилар, деб таъкидлашмоқда, бунга кўшилмай илож йўқ. «Правда»га хат йўллаган муаллифлар якдил бўлиб тасдиқлашаётганидек, бундай позиция ҳуқуқий давлат принципларига батамом зид бўлиб, мамлакатда амалга оширилаётган ислоҳотга путур етказади. Газетхонларнинг фикрича, қонунчиликсиз демократиялаш анархияга ва олдиндан айтиб бериш мумкин бўлмаган оқибатларга олиб келиши мумкин, социализм ва қайта қуришни, демократия ва ошкораликни, уларга Советларга қарши унсурлар ва ҳар хил тусдаги ва экстремистлар томонидан бўладиган ҳуруждан ҳимоя қилиш учун қонун механизми зарур.

Бу борада муҳим қадам қўйилди. Бугун СССР Олий Совети Президиумининг «Давлатга қарши жиноятлар учун жиноий жавобгарлик тўғрисида»ги СССР Қонунига ва СССРнинг баъзи бошқа қонун актларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги фармони эълон қилинмоқда. Ушбу фармон бугунги хатти-ҳаракатлари Совет давлати ва ижтимоий тузумини қўпоришга қаратилган, ушбу хатти-ҳаракатлари давлатга қарши жиноят қилган кимсаларни, миллий ва ирқий тенг ҳуқуқлиликни бузаётган, давлат органлари ва жамоат ташкилотларини ҳақорат қилаётган ёки обрўсизлантираётган кимсаларни қаттиқ жавобгарликка тортиш учун асос бўлади.

Аммо янги фармоннинг қабул қилинишини бирданига қонунчиликни инсонпарварлаштириш ва демократиялаш йўлидан чекиниш деб ҳисоблаётган кишилар ноҳақдирлар. Мазкур ҳужжатда мафкуравий кураш усуллари билан давлатимиз негизларини барбод этадиган конкрет хатти-ҳаракатлар учун жавобгарлик ўртасидаги чегара аниқ белгилаб берилган.

Барча мамлакатларда ўз тузумини ҳимоя қиладиган ҳуқуқ нормалари амал қилиб турибди. Масалан, АҚШда давлатга қарши қаратилган жиноятлар учун қонунда 20 минг долларгача жарима солиш ёки 20 йилгача қамоқ жазоси назарда тутилган. Испанияда эса, кимки давлат обрўси ёки куч-қудратига путур етказиш нияти билан ёлғон-яшиқ, нотўғри ёки бир ёқлама овозалар ҳамда хабарлар айтса ёки тарқатса, ёхуд худди шу мақсадга эришиш учун бирон-бир хатти-ҳаракат қилса, 6 йилдан то 12 йилгача қаттиқ қамоқ жазосига ҳукм қилинади, гражданлик ҳуқуқидан батамом маҳрум бўлади. Швеция, Буюк Британия, Франция, ГФР ва бошқа мамлакатларда шунга ўхшаш қонунлар амал қилмоқда.

СССР Олий Совети Президиуми қабул қилган мазкур фармон мамлакатда давлат ва жамоат тартибини мустаҳкамлашга ёрдам беради, совет кишилари бу фармонни қўллаб-қувватлайдилар, деб умид қилиш мумкин. Аммо айни вақтда шуни назарда тутиш керакки, қонун нечоғлик яхши ва нечоғлик тўғри бўлмасин, ўз-ўзидан амал қилавермайди. Қонунни одамлар ҳаётга татбиқ этадилар. Шунинг учун ҳам қонунчилигимизга ҳозир ҳаёт тақозоси билан киритилган ўзгаришлар ва қўшимчаларни тўла-тўкис рўёбга чиқаришда партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари зиммасига катта масъулият тушишини очиқ-ойдин айтиш керак.

Биз ҳамиша ҳам қатъият ва изчиллик билан ҳаракат қилаётганимиз йўқ. Ҳозиргача қабул қилинган қонунлардан Советларга қарши, социализмга қарши кучларнинг ҳуружларига, миллатчилик кучларининг ҳуружларига қарши қатъият билан фойдаланилмаётгани ҳақида анчагина фактлар бор. Масалан, бизда миллатлар ўртасига нифоқ солганлик учун жиноий жавобгарлик кўзда тутилган. Барча конкрет вазиятларда ҳам ана шу ҳуқуқий нормадан тўла фойдаланилаяпти, деб айтиш қийин.

Коммунистларнинг ўз устав мажбуриятларини сўзсиз бажаришлари учун масъулияти ва бунинг учун партия ташкилотлари томонидан талабнинг кучайтирилиши лозимлиги алоҳида аҳамиятга молик масаладир. Шуни эслатиб қўймоқчимизки, КПСС Уставига кўра партия аъзоси меҳнаткашлар оммасига пролетар, социалистик интернационализм ва совет ватанпарварлиги ғояларини изчиллик билан етказиши, миллатчилик ва шовинизм кўринишларига қарши кураш олиб бориши, СССР халқлари дўстлигини мустаҳкамлашга актив ёрдам бериши керак. Лекин ҳамма коммунистлар ҳам ана шу муқаддас ва қатъий принципларга амалда риоя қилаяптиларми? Партия ташкилотлари ана шу принциплар бузилганида ҳамиша ҳам қатъият билан, принципиал йўл тутаяптиларми?

Ҳозир масъулиятли даврга кирган қайта қуриш жиддий синовлардан ўтмоқда, бу синовларга бардош бериш учун революцион янгиланиш барча кучларини яна ҳам жипслаштириш, коммунистлар ва ҳамма меҳнаткашларни партиянинг бунёдкорлик ғоялари теварагига мустаҳкам жипслаштириш лозим. Биз ҳормай-толмай ижодий меҳнат қилиб, совет тузуми пойдеворини, халқларимизнинг дўстлиги ва бирлигини мустаҳкамлашимиз, социализмнинг демократик, инсонпарвар қиёфасини сабот билан қарор топтиришимиз керак. Одамларнинг моддий ва маънавий турмушини яхшилашга, Советлар Ватанини мустаҳкамлаш ва гуллаб-яшнатишга қаратилган планларимизни муваффақиятли амалга оширишнинг кафолоти худди ана шундадир.

(«Правда» газетасининг 1989 йил 11 апрелдаги бош мақоласи).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида учрашув

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлган учрашувда республика ёзувчиларининг революцион қайта қуриш жараёнида қатнашиши билан боғлиқ масалалар комплекси кўтарилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов учрашувни очар экан, республика Ёзувчилар союзи аъзолари билан мулоқотлар мунтазам тусга кираётганлигини, уларнинг ҳар бири катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Бундай учрашувлар чоғида сўз усталарини тўлқинлантираётган муаммолар янада бўртиб, кўлами кўринмоқда. Турли фикр ва мулоҳазалар билдирилмоқда, мунозаралар бўлмоқда. Бу мунозаралар жамоатчилик фикрини тўлароқ аниқлаш ва ҳисобга олишга, қайта қуриш билан биргаликда ҳаётимизга кириб келаётган янгиликларни қўллаб-қувватлашга, у ёки бу салбий ҳодисалар, хатолар кўпайиб кетишидан холи бўлиш учун уларни ўз вақтида пайқаб олишга имкон беради.

Қайта қуриш жуда катта социал кучларни ҳаракатга келтирди. Халқ хўжалигининг турли соҳаларидагина эмас, айни вақтда ижтимоий онгда, одамларнинг шуурида мураккаб жараёнлар кечмоқда. Бугунги кунда қайта қуриш келтириб чиқарган кўп нарсалар кишини қувонтиради. Лекин чўкиндилар ҳам бор, улар фақат ишга халақит беради. Ҳозирги учрашувнинг вақти белгиланмаган, манфаатдорлик билан батафсил суҳбат юритишга мўлжалланган. Биз ҳаммамиз қайта қуриш жараёнига, унга халақит бераётган барча нарсаларни бир четга улоқтирган ҳолда, бу жараённи янада ишонч билан олға силжитиш учун рўй бераётган воқеаларни мушоҳада этишимиз зарур.

Учрашувда Ўзбекистонда экономика, социал ва маданий ҳаётнинг барча соҳаларида кўплаб ўткир, ҳал қилинмаган муаммолар йиғилиб қолганлиги таъкидланди. Бу муаммолар бугун пайдо бўлгани йўқ, улар яқин ўтмишдаги нохуш турғунлик давридан бизга мерос бўлиб қолган.

Республика халқ хўжалиги ўтган ўн йилликлардаги хатоликлар таъсири остида турибди. Ялпи пахта ҳосилдорлиги кетидан қувиш, ерлардан ўйламай-нетмай фойдаланиш тупроқнинг тинкасини қуритибгина қолмай, айни вақтда пахтачиликни боши берк кўчага олиб кирди. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ёмонлашди, атроф муҳитига зарар келтирилди. Ҳозир ана шу салбий хатоларни тугатиш — экономикани соғломлаштириш, пахта яккаҳокимлигини йўқотиш учун чоралар кўрилмоқда. Пахта майдонларини анча камайтириш ва уни секин-аста 1,7 миллион гектарга тушириш, алмашлаб экишни кенг жорий этиш мўлжалланди. Бу озиқ-овқат программасини ҳал этишга, республика аҳолиси турмуш даражасини юксалтиришга кўмаклашади. Экология вазиятини яхшилаш, Оролни қутқариб қолиш учун аниқ-равшан қадамлар ташланди.

Камчиликлар ва номутаносибликлар социал муаммоларнинг кескинлашувига ҳам таъсир қилди. Ўзбекистон территориясида яшовчи баъзи миллий гуруҳларнинг маънавий эҳтиёжлари ҳисобга олинмади, тил сиёсатининг ривожланиши суст бўлди. Қайта қуриш миллатлараро соҳадаги нохуш томонларни ёритибгина қолмай, айни вақтда демократия ва ошкоралик йўлларида уларни бартараф этиш учун шарт-шароитлар ҳам яратди.

Учрашувларда ишларнинг аҳволини босиқлик билан, амалий ва танқидий руҳда таҳлил этиш зарурлиги, ўткир муаммоларни ҳал этишнинг конкрет йўлларини қидириш лозимлиги таъкидланди.

Шунинг учун ҳам ҳозир ёзувчилар сўзининг аҳамияти ниҳоятда катта бўлмоқда. Ёзувчи сўзи ҳамма вақт пухта ўйланган ва масъулиятни сезган ҳолда айтилиши зарур. Кейинги йилларда республика Ёзувчилар союзига ёш, истеъдодли ижодкорлар келиб қўшилди. Уларнинг ижодий куч-қувватлари адабиётимиз узоқ вақтлардан бери фахрланиб келаётган етук ва тажрибали адибларнинг сўзлари билан бирлашиб кетиши лозим. Ҳаётни чуқур ўрганиш, одамлар ҳузурига бориш, уларнинг кундалик ҳақиқий ташвишлари ва орзу ўйларини ҳис этиш, ана шу нарсаларни ижодда ҳаққоний ва холис ифодалаш лозим.

Қайта қуришни ривожлантиришнинг ҳозирги масъулиятли босқичида ижодий кучларнинг жипслиги, ҳамжиҳатлиги ҳар қачонгидан ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда. Совет кишилари тўплаган қадриятларга, халқларнинг ажойиб дўстлик ва қардошлик идеалларига, ягона социалистик Ватанимизга чексиз муҳаббат туйғуларига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш зарур.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг фаолияти тўғрисида мазкур ижодий союз правлениесининг биринчи секретари О. Ёқубов ахборот берди.

Учрашувда Ҳамид Ғулом, Ш. Усмонхўжаев, С. Азимов, А. Мелибоев, Ҳ. Абдусаматов, Саид Аҳмад, Ҳ. Худойбердиева, О. Шарофиддинов, М. Кенжабоев, Рамз Бобожон, Мирмуҳсин, Тоҳир Малик, Омон Матчон, О. Тоғаев, Б. Бойқобилов, Туроб Тўла, И. Раҳим, Тимур Пўлатов, М. Маҳмудов, Ў. Ҳошимов, А. Орипов, Муҳаммад Солиҳ, Р. Раҳмонов сўзга чиқдилар.

Учрашувда ёзувчилар ижодий меҳнати ва турмуш шароитларини, нашриёт ва таржимачилик фаолиятини, полиграфия маҳсулотлари сифатини яхшилаш билан боғлиқ бўлган масалалар кўтарилди.

Учрашув қатнашчилари барча саволларга конкрет жавоблар олишди. Саволларга Ўзбекистон ССР Молия министри И. И. Матисаев, Тошкент область ижроия комитетининг раиси А. Йўлдошев, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ҳ. Ҳ. Ғуломов, Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети раиси М. А. Ғоибов жавоб беришди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари В. П. Анишчев, Ғ. Ҳ. Қодиров, М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси М. И. Иброҳимов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

• Дўстмиз, қардошмиз, ҳамкормиз •

«БИР ДУТОРНИНГ ИККИ ТОРИ...»

Ўзбеклар ва тожиклар — бир дуторнинг икки тори. Улар дўстлик ришталарини авайлаб-асрайдилар» — деган эди рамзий маънода шоир Мирзо Турсунзода.

Ўзбек ва тожик халқи ўртасидаги маданий алоқалар чинакам, қадимий анъаналарга, чуқур тарихий илдизларга эгадир. Маълумки, миллий маданият бошқа маданиятлар билан қанчалик мустаҳкам боғлиқ бўлса, у шунчалик тез ва самарали ривожланади, унинг мазмуни шунчалик бойиб боради, миллий хусусияти шунчалик яққол намоён бўлади. Ҳозирги давр халқлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни янги мазмун билан бойитиб, дўстона яхши қўшничилик муносабатларини кенгайтиришга ва мустаҳкамлашга кўмаклашади. Халқ талантлари III Бутуниттифоқ фестивали доирасида ўтган Ўзбекистон ва Тожикистон ҳаваскор артистларининг ўзаро учрашувлари бунинг далилидир. Дастлаб республикамиз вакиллари Тожикистон диёрида — Ленинобод областининг шаҳар ва қишлоқларида бўлишди. Мана тожикистонлик меҳмонлар ҳам диёримизга келишди.

Қардош республиканинг ўттиздан ортиқ бадиий ҳаваскорлик коллективи Жиззах ва Самарқандда, Фарғона ва Наманганда, Бекобод ва Ангренда, Олмалиқ ва Чирчиқда бўлди. Завод ва фабрикалар, колхоз ва совхозлар меҳнаткашлари учун элликдан ортиқ концерт берди.

Навоий номли Ўзбекистон ССР давлат академик катта театрида бўлиб ўтган байрам кечаси ана шу халқ ижодиёти кунларига якун ясади.

Кечада сўзга чиққан Ўзбекистон ССР маданият министри Ў. Умарбеков, Ленинобод область партия комитетининг секретари М. Ф. Раҳимова Ўзбекистонда Ленинобод области халқ ижодиёти кунлари чинакам дўстлик байрамига айланиб, икки халқнинг бирлиги ва маънавий яқинлигини намойиш қилганилигини таъкидладилар. Бутун Ўзбекистон бўйлаб Тожикистон вакиллари ғоят хушнудлик ва самимият билан кутиб олинди.

Кечада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Х. Ҳолмуҳамедов нутқ сўзлади.

Ўзбекистонга дўстлик туҳфаси тариқасида тожик халқ чеварлари тўқиган ва улуғ тожик шоири Абдураҳмон Жомийнинг расми туширилган гилам тақдим этилди.

Шоир Абдулла Орипов икки халқ дўстлигига бағишланган шеърини ўқиб берди.

Байрам концерти халқ талантларининг ёрқин намойишига айланди. Ленинобод шаҳар маданият уйининг «Махаста» халқ ансамбли қатнашчилари «Идона» рақсини зўр маҳорат билан ижро этадилар. Ранг-баранг миллий кийимлар кийган қизлар гўё ёрқин баҳор гулларидек кўзларни қамаштирарди. Андижоннинг «Сумалак» фольклор ансамбли жонажон ўлка тўғрисида қўшиқ вокал-хореографик композициясини ижро этди.

Ирригация-суғориш системаларининг инженери Н. Маҳкамов яқинда халқ ижрочилари конкурсининг ғолиби бўлган эди. У ушбу кечада томошабинларга дўстлик, севги ва жонажон ўлка ҳақидаги янги қўшиқларини туҳфа этди.

Шўх куй садоси остида саҳнада қиз-йигитлар қуршовидаги келин ва куёв пайдо бўлади: Ўратепа шаҳрининг «Дилшод» халқ этнографик ансамбли қадимий тўй маросимини гавдалантирди. Трикотаж фабрикаси ходимларини бирлаштирган бу коллектив ташкил этилганига 11 йил бўлди. Ансамбль Ўзбекистон ва Туркманистон, Қирғизистон ва Белоруссия, Украина ва РСФСРнинг кўпгина областларида концерт берди. Ансамбль қатнашчиларининг қадимий маросимларини излаш ва сақлаш соҳасидаги ишлари турли фольклор конкурсларининг совринлари ва эсдалик дипломлари билан тақдирланган.

А. С. Пушкин номли Ленинобод музикали комедия театрининг артисти Ҳожибой Тожибоев ижросидаги номерлар концертнинг юмористик саҳифасини ташкил этди. Тожикистон ССР халқ артисти Жўрабек Набиев ижросидаги қўшиқлар томошабинлар қалбига ҳузур бағишлади, албатта.

Тантанали кечада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. У. Султонова ҳозир бўлдилар.

(ЎзТАГ).

ЁН ҚЎШНИМ — ЖОН ҚЎШНИМ

ТОШКЕНТ ВА ЧИМКЕНТ ОБЛАСТЛАРИНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ МУСТАҲКАМ ИҚТИСОДИЙ НЕГИЗГА ЭГА БЎЛГАН ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ ШАРТНОМАНИ ИШЛАБ ЧИҚДИЛАР

Ўзбек халқининг: «Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар» деган мақоли бор. Қозоқ халқининг миллий достонларидан бирида ҳам худди шу маънодаги сатрларни ўқиш мумкин. Бу бежиз эмас, албатта. Ўзбеклар ва қозоқлар ери ерига туташ, суви сувига туташ, жондош-қондош қўшнилар ҳисобланишади. Улар ўз феъл-атворлари: меҳмондўстликлари, меҳнатсеварликлари, доимо бир-бирларига ёрдам беришга тайёр эканликлари билан жуда яқиндирлар.

Бу амалий ишларда ҳам неча бор тасдиқланган. Яқинда Тошкент областининг делегацияси қўшни Қозоғистонга сафар қилди. Сафардан мақсад амалий алоқаларни кенгайтириш, узоқ муддатга мўлжалланган, ўзаро фойдали ҳамкорлик программасини белгилаб олишдан иборат эди. Бизнинг вакилларимиз «Наврўз» баҳор байрамида қатнашдилар, Чимкент областининг партия, совет ва хўжалик органлари раҳбарлари билан ҳамкорлик истиқболларини муҳокама қилдилар.

— Ҳозир кўпчилик чет эл фирмалари билан қўшма корхоналар тузишга интилмоқда, — дейди Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимов. — Бу керакли, фойдали иш. Лекин афсуски, камдан-кам одамлар ўзларининг энг яқин қўшнилари билан мустаҳкам алоқа ўрнатишга интиляптилар. Ахир қўшнилар билан яқин муносабатда бўлиш жуда фойдали. Мен олдиндан нима бўлишини айтмоқчи эмасман, лекин Чимкент областига сафаримиз яқин орада баракали самара беришига ишонаман. Кўплаб учрашувларда тенглик асосида иқтисодий имкониятларимизни мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилди.

Ҳар томонлама салмоқлаб кўрилган ва ўйланган фикрларимиз амалга ошиши табиий. Режаларимиз Тошкент аҳолисига ҳам, Чимкент аҳолисига ҳам жуда катта фойда келтиради. Хўш, қўшниларимиз ўз куч-ғайратларини нимага сарфламоқчилар?

Шартномада қўшма корхоналарни тузишга алоҳида эътибор берилди. Ана шундай корхоналардан бири — ғаллачилик корхонаси чорвачилик озуқа базасини жиддий равишда мустаҳкамлаши мумкин.

(Давоми 3-бетда).

Дала ишлари кундалиги

БИРИНЧИЛАР ҚАТОРИДА

● РАҲИМ Сотиболдиев бошчилик қилаётган бригада деҳқонлари Коммунистик районидаги «Ленинский путь» колхозида биринчилар қаторида чигит экишни қизитиб юбордилар. Улар 1989 йилда 128 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олишни режалашмоқда. Суратларда: (чапда) колхоз бош агрономи Юрий Хегай механизатор Маткарим Жумадилов ва сеялкачи Андрей Когайга маслаҳат бермоқда; экиш пайти; бригада етакчиси Раҳим Сотиболдиев.

А. Зуфаров фотолари.

● Область партия-хўжалик активининг Чирчиқ шаҳрида бўлиб ўтган йиғилишидан

ХАЛҚ ЭҲТИЁЖИНИ ТЎЛА ҚОНДИРАЙЛИК

ОБЛАСТЬ партия-хўжалик активининг яқинда Чирчиқда бўлиб ўтган йиғилиши социал соҳанинг муҳим тармоғи муаммоларига бағишланди. Унда меҳнаткашларнинг халқ истеъмоли буюмлари ва хизматларга бўлган эҳтиёжини қондириш юзасидан область партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари тўғрисидаги масала атрофлича, катта манфаатдорлик ва қизиқиш билан муҳокама қилинди. Бу соҳаларнинг ҳозирги вақтдаги аҳволи ва истиқболи, уларни устун суръатлар билан ривожланишини таъминлаш, шу мақсадда амалга оширилиши лозим бўлган тадбир-чоралар ҳақида атрофлича фикр юритилди.

Аввало шуни айтиш керакки, актив йиғилиши шу вақтгача таркиб топган усулда эмас, балки сал «бошқачароқ» бошланди. Анжуман қатнашчилари учун Тошкентдаги ва Чирчиқдаги айрим корхоналарга экскурсиялар уюштирилди. Дастлаб улар «СССР 50 йиллиги» номли Тошкент трактор заводи ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдилар. Гуруҳларга бўлиниб цехларни кўрдилар, корхонада асосий маҳсулот — қишлоқ хўжалик машина-механизмлари қатори кенг истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш тажрибаси билан танишдилар.

Маълумки, кейинги вақтларда пойтахт областимиздаги саноатнинг «А» гуруҳига кирувчи корхоналарда ҳам халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва кўпайтиришга катта эътибор берилмоқда. Лекин у ҳамма жойда ҳам кўнгилдагидек бўлмаяпти. Шу нуқтаи назардан тракторсозларнинг ишларини намуна қилиб кўрсатса арзийди. Улар бундай маҳсулотларни тайёрлашни кўпайтиришнинг резерв ва имкониятларидан оқилона фойдаланмоқдалар. Бирлашмада халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш 1985 йилда бошланган бўлиб, ўша вақтда ҳар бир сўм иш ҳақи фонди ҳисобига 15 тийиндан тўғри келган эди. Ҳозир бу нисбат 50 тийиндан ошди, келгуси беш йилликнинг учинчи йилида бир сўмдан ортади. Меҳнаткашлар эҳтиёжи учун етказиб берилаётган маҳсулот тури ҳозирдаёқ қирқтадан ошиб кетди. Корхона мутахассислари актив қатнашчиларига бу соҳадаги ютуқларини батафсил гапириб бердилар, саволларга жавоб қайтардилар.

Сўнгра актив иштирокчилари Орджоникидзе район тайёрлов идораси негизида ташкил этилган хўжалик ҳисобидаги область тайёрлов-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳузурида бўлиб, бу ерда мева-сабзавот маҳсулотларини сақлаш, қайта ишлаш қандай ташкил этилганлиги билан танишдилар. Шундан кейин Чирчиқдаги деярли барча саноат корхоналарига ташриф буюриб, саноатнинг «А» ва «Б» группаси бирлашма, завод, фабрикаларида кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилиши, унинг ютуқ ва камчиликлари, ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолари ҳақида мутахассисларнинг сўзларини тингладилар. Актив йиғилиши бўлган Чирчиқ шаҳар Совети ижроия комитетининг биносида ташкил этилган кенг истеъмол моллари кўргазмасини кўздан кечирдилар, айни вақтда бу шаҳар саноат корхоналарида шундай товарлар ишлаб чиқарилишига оид фильмни томоша қилдилар.

Актив қатнашчилари шундай катта таассуротлар билан йиғилишни бошладилар. Уни область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мирқосимов** очди. Область партия комитетининг секретари **В. Г. Гордиенко** доклад қилди.

Докладчи ва музокарада қатнашган нотиқлар кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини кенгайтиришда қилинган ишлар ҳақида эмас, асосан бу тармоқлардаги камчиликлар ва уларни бартараф этиш йўллари ҳақида фикр юритиб, жуда тўғри қилдилар. Зероки, областимиз меҳнаткашлари эҳтиёжи кенг истеъмол товарларининг бирор тури бўйича ҳали ҳам тўла таъминланмаяпти. Жумладан, бўёқлар билан таъминланиш талабнинг 21,1 процентини, мебель бўйича 40,3 процентни, болалар пойабзали турлари бўйича 20,7 процентни ташкил этиб турибди. Трикотаж, тикувчилик буюмлари, умуман пойабзал, хўжалик-рўзғор анжомлари, маданий эҳтиёжга хизмат қиладиган товарлар, ҳатто газламалар таъминоти ҳам талаб даражасида бўлмаяпти. Маиший, савдо хизмати кўрсатишни ҳам қаноатланарли дейишга ҳеч қандай асос йўқ.

Йиғилишда партия, совет органлари, хўжалик раҳбарлари бозорни зарур кенг истеъмол буюмлари ва хизматлар билан тўла таъминлашнинг катта сиёсий ва социал-иқтисодий аҳамияти борлигининг ҳамон тўғри баҳолай олмаётганликлари алоҳида таъкидланди. Унга иккинчи даражали вазифа деб қараётганликлари, қолдиқ принципи асосида муносабатда бўлишдек қуролланган усулдан тўла воз кечмаётганликлари шунга олиб келдики, область шаҳарлари ва районлари бўйича халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини 1986—2000 йилга мўлжалланган комплекс программаси ҳозирдаёқ тўла бажарилмаяпти. Ўн иккинчи беш йилликнинг ўтган уч йилида бу қолоқлик область бўйича 546,8 миллион сўмни ташкил этди. Фақатгина Тошкентдаги етти ва областдаги битта район унинг бажарилишини уддалади, холос.

Шуниси ачинарлики, областдаги йирик ишлаб чиқариш коллективлари кенг истеъмол буюмлар тайёрлаш планларини йилдан йилга барбод этмоқдалар. Бундай корхоналар орасида Ўзбекистон металлургия заводи, Тошкент тўқимачилик комбинати, «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқалар бор. Улар миллион сўмлаб маҳсулотни кам бермоқдалар. Ҳар беш саноат корхонасининг биттаси ҳозиргача халқ учун буюмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўймаган. Айниқса, Ангрен, Олмалиқ шаҳарларида бундай коллективлар кўп. Кон, металлургия саноати корхоналарида бунинг учун барча имкониятлар бор бўлса ҳам улардан фойдаланишда қатъийлик етишмаяпти.

Қатор қишлоқ районларида, айниқса Бўка, Пискент, Оҳангарон, Чиноз, Тошкент районларида кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш жуда пастлигича қолмоқда, силжиш деярли бўлмаяпти. Уларда бу тармоқ бўйича кўрсаткич ўртача область даражасидан икки-уч баравар камдир, жон бошига ҳисоблаганда ниҳоятда орқада қолиняпти.

Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришда саноатнинг «А» группаси корхоналари салмоқли роль ўйнашлари лозимлиги алоҳида таъкидланди. Уларда бундай маҳсулот ҳажмини иш ҳақи фондига тенглаштириш яқин йиллар ичида ҳал қилиниши лозим. Илғор корхоналарнинг тажрибаси бу уддаланадиган вазифа эканлигини кўрсатиб турибди. Ишлаб чиқариш коллективларининг йигирма проценти бу маррани эгаллаган.

Лекин, бу ҳали жуда кам. Шуни айтиш кифояки, ҳозирги кунда республикамиз пойтахтидаги оғир саноат корхоналарининг Тошкент бўйича кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришдаги улуши 5,28 процентни ташкил этмоқда, холос. Область оғир саноат корхоналари бўйича бу кўрсаткич янада қониқарсиздир. Уларда умуман областда тайёрланаётган халқ истеъмоли молларининг бор-йўғи 3,8 проценти ишлаб чиқарилмоқда. Ҳар бир сўм иш ҳақи фондига нисбатан 34,26 тийиндан тайёрланмоқда.

Оғир саноатнинг айрим йирик корхоналаридаги бу нисбатни тилга олгинг ҳам келмайди. «Средазэнергоремонт» бирлашмасининг номи у қандай йирик корхона эканлигини айтиб турибди. Ўз-ўзидан унинг имкониятлари ҳам катта. Бироқ бирлашма раҳбарларига ҳафсала етишмаяпти. Шундай бўлмаса бу ерда ҳар бир сўмлик иш ҳақи фонди ҳисобига бир тийинлик кенг истеъмол буюмлари тайёрланаётганлигини қандай изоҳлаш мумкин?! Оқсоқол корхона — Октябрь революцияси номли тепловоз ремонти заводи раҳбарлиги ҳам бу масалага бефарқ муносабатда бўлмоқда. Корхонада нисбатан бироз «дуруст» — икки тийинни ташкил этмоқда. Олмалиқ химия заводи, «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам ўн тийинга етмайди.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатида эса ҳар бир сўм иш ҳақи фонди ҳисобига кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш ҳажмини беш йиллик охирида 5,8 тийинга етказишни мўлжаллаб туришибди. Унинг ҳам бўлишидан бўлмаслиги кўп. Бундай корхоналар рўйхатини яна давом эттириш мумкин. Бироқ шунинг ўзи ҳам етарли бўлса керак. Йиғилиш бундай корхоналар маъмурияти, партия ташкилотларидан халқ рўзғори эҳтиёжлари учун моллар ишлаб чиқаришни уюштиришга нисбатан бўлган номақбул муносабатни тубдан ўзгартиришни ва бу соҳада яқин вақтлар ичида кескин бурилиш ясашни, уни виждон иши деб тушунишни талаб этди.

Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга тўсқинлик қилаётган сабабларнинг бири янги қувватларни барпо этишдаги сусткашлик бўлмоқда. Шундай буюмлар тайёрлашга мўлжалланган объектларнинг бирортаси ҳам белгиланган график асосида қад кўтармаяпти. Йиғилишда кўплаб шундай мисоллар келтирилди. Олмалиқ тикувчилик фабрикасида шундай цех қурилиши жуда суст бормоқда. Наримановда янги қувватларни қуришга ҳали киришилганича йўқ, ваҳоланки уни аллақачон бошлаш керак эди. Сергели ошхона мебели ишлаб чиқариш бирлашмасида янги цех олти йилдан бери қурилмоқда. Аслида эса у икки йил давомида қўлдан чиқарилиши керак эди. Умуман енгил саноатнинг тўққизта объектини бунёд этишда қурилиш-монтаж ишлари ҳажми планининг бажарилиши ўттиз олти процентни ташкил этди.

Йиғилишда кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга кооперативларни кенг жалб қилиш, бунинг учун уларнинг тармоғини кенгайтириш, хизмат соҳаларини, шу жумладан маиший, савдо, пулли хизматни ҳар томонлама ривожлантириш зарурлиги, жойлардаги партия, совет органлари, хўжалик раҳбарлари аҳолининг турли-туман кенг истеъмол буюмлари ва хизмат кўрсатиш соҳаларига бўлган эҳтиёжини тўлароқ қондириш учун барча чораларни кўришлари — давр талаби эканлиги таъкидланди.

— Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришдан моддий манфаатдорликни ошириш, хўжаликни юритишнинг янги механизми дастакларини оқилона ишга солиш керак,— деди Оҳангарон район партия комитетининг биринчи секретари **С. Тўлаев** ўз сўзида.— Оҳангарон цемент комбинатида цемент ишлаб чиқаришни планда назарда тутилганидан 10 процент кўпайишини таъминладик. Бироқ бундан район ҳеч қандай наф кўрмади, ортиқча ишлаб чиқарилган маҳсулотдан ихтиёримизда бирор тонна ҳам қолдирилмади. Линолеум тайёрлашда ҳам шундай бўлди. Тартиб бўйича ортиқча ишлаб чиқарилган маҳсулот район эҳтиёжи учун қолдирилиши керак. Бу сўз билан амалий ишнинг бир бўлмаётганлигини кўрсатмайдими?

Республика Енгил саноат министри **Х. Таймазов** областда индустрия бу тармоғининг ривожланиши ҳақида батафсил тўхталди ва янги ишлаб чиқариш қувватларини барпо этиш учун ер майдони ажратиб бериш ниҳоятда чўзилаётганлигини кўрсатди, айни вақтда бундай муҳим объектлар барпо этишни судраётган, пайсалга солаётган, унга ҳали ҳам қолдиқ принципи асосида муносабатда бўлаётган бинокорлик ташкилотлари раҳбарларини танқид қилди.

— Кенг истеъмол буюмлари бўйича тармоқлараро инженерлик комплексини ташкил этиш вақти келди,— деди Чирчиқ шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Д. Азизхўжаев**,— у барча саноат тармоқлари корхоналари коллективларининг шундай моллар ишлаб чиқариш бўйича фаолиятларини мувофиқлаштириш, тартибга солиш ва бошқариш билан шуғулланадиган бўлсин. Нотиқ ўз сўзини давом эттириб, оғир саноат корхоналарида кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кооперативлар ихтиёрига топширишни таклиф этди.

Музокараларда қатнашган область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари **О. Айдаков**, республика Давлат таъминот комитети иккиламчи ресурслар бўлими мудири **Н. Курашова**, Маҳаллий саноат министри **Ў. Исмоилов** ва бошқа нотиқлар ҳам областда кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни, хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантиришга қаратилган фикр-мулоҳазаларни ўртага ташладилар.

Актив йиғилишида муҳокама қилинган масала юзасидан резолюция қабул қилинди.

М. МИРҲАМИДОВ.

● **СУРАТЛАРДА:** актив йиғилиши қатнашчилари областимиз корхоналарида ишлаб чиқарилган турли-туман кенг истеъмол товарлари билан танишмоқдалар.

А. Мальцев фотолари.

ГРУЗИЯДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

Комендантлик соати жорий этилганига қарамай, Тбилисидаги вазият ҳамон кескин бўлиб турибди. Шаҳарнинг турли жойларида шаҳарликлар, асосан ёшлар тўда-тўда бўлиб тўпланиб 9 апрелга ўтар кечаси бўлган воқеалар хусусида ғазабланиб гапирмоқдалар, бу воқеалар натижасида 18 киши ҳалок бўлган, 200 дан кўпроқ киши турли даражада жароҳатланган, жумладан жамоат тартибини сақлаш хизматчиларидан 91 киши жароҳат олган (шулардан 20 киши касалхонага ётқизилди, тўрт кишининг аҳволи оғир).

Шаҳар ички ишлар бошқармасида норасмий бирлашмаларнинг бошлиқлари Гамсахурдиа, Костава, Чантурия, Саришвили, Хухунашвили қамоққа олинганлигини маълум қилишди.

Ахборот хизматларининг сусткашлиги оқибатида аҳоли бўлаётган воқеалардан ўз вақтида хабардор қилинмаяпти, натижада ҳар хил овозлар, уйдирмалар тарқалмоқда ва бўрттирилмоқда, хусусан нобуд бўлганлар сони тўғрисидаги расмий хабар шубҳа остига олинмоқда.

Тегишли ташкилотларнинг рухсатнома беришда сусткашлик қилганлиги тунги сменада ишловчи корхоналар ва муассасалар иши тўхтаб қолишига олиб келди.

Кеча Грузия Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлиси бўлди, унда республика ва унинг пойтахтида юз берган вазият билан боғлиқ масала кўриб чиқилди. Марказий Комитет бюроси Тбилиси ҳамда республиканинг бир қанча шаҳарларидаги маънавий-сиёсий вазиятни уни барқарорлаштириш учун шошилинч чоралар кўришни талаб қиладиган ғоят кескин вазият деб тан олиб, айни вақтда юз берган вазиятни партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари асосан контрол қилиб турганликларини таъкидлади.

Бюро мажлиси ишида Э. А. Шеварднадзе билан Г. П. Разумовский ўртоқлар қатнашдилар.

Грузия Компартияси Марказий Комитетида Э. А. Шеварднадзе илмий ва ижодкор зиёлилар вакиллари билан учрашди. Учрашувда Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. И. Патиашвили қатнашди. Учрашувда, жумладан, Тбилисида юз берган воқеалар бутун республика учун фожиа эканлиги, бу воқеалар шаҳарда яшовчи ҳар бир кишига дахл қилганлиги ҳақида гапирилди. Бу хатти-ҳаракатлар учун қаттиқ жавобгарлик талаб қилиниши керак, ҳеч ким ўз қилмиши учун жавоб беришдан қочиб қутилмаслиги лозим.

Комендантлик соати жорий этилган шароитда шаҳар аҳли босиқлик ва хотиржамлик билан иш тутиши лозимлиги таъкидланди.

Республиканинг турли регионларидан олинаётган хабарлар ҳамма жойда вазият нормаллашаётганидан далолат бермоқда.

Кеча Грузияда мотам белгиси сифатида давлат байроқлари қуйи эгиб қўйилди, томошалар бекор қилинди. Республика газеталари юз берган фожиа хусусида газетхонларнинг чуқур қайғу изҳор этилган, реализмга, ақл-идрок билан иш қилишга даъват этувчи хатларини эълон қилди.

(Ўз мухбиримиз).

Тбилиси шаҳри.
(«Правда»нинг 1989 йил 12 апрель сонидан).

КПСС Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатларга

СССР— умумий уйимиз

БУЮК ДЎСТЛИГИМИЗНИНГ

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИДА миллий муносабатларни такомиллаштириш соҳасидаги вазифаларга бағишланган илмий-амалий конференция бўлиб ўтди. Икки кун давом этган бу анжуманда мамлакатимиз 23 олий ўқув юртидан 37 нафар вакил — олимлар, педагоглар, студентлар қатнашдилар.

Конференция иштирокчиларидан аксарияти кўп миллатли ишчи коллективларида ўзаро ҳамкорлик ва дўстликни мустаҳкамлаш, туб ислоҳот жараёнида миллий муносабатларнинг шаклланиши, совет кишисида ватанпарварлик, интернационализм ва маънавий баркамоллик туйғуларини мужассамлашуви, КПССнинг ҳозирги йўли ҳамда миллий муносабатлар каби қатор мавзуларда докладлар қилдилар.

Конференция иштирокчилари СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, СССР халқ депутати Э. Ю. Юсупов, Тошкент область партия комитетининг секретари Э. И. Фозиловларнинг қайта қуриш жараёнида миллий муносабатларни янада такомиллаштириш, икки тиллиликни ривожлантириш ҳамда ўзбек тилига давлат статуси берилиши ҳақидаги таклифлар билан боғлиқ муаммоларга оид маърузаларини ҳам тингладилар.

Анжумандан сўнг махсус мухбиримиз муҳокама этилган масалалар қандай қизиқиш уйғотганлигини билиш мақсадида конференция қатнашчиларидан бир группасига мурожаат қилди.

Қуйида ана шу суҳбатни эътиборингизга ҳавола этамиз.

Э. ШАЙХОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалик институти ректори, профессор

Агар эътибор берган бўлсангиз ҳозиргина доклад қилган институт партия комитетининг секретари Ҳикматилла Шоумаров ўз сўзида жуда қизиқарли фактларни келтирди. У билим даргоҳимизда юзга яқин миллат фарзандлари таҳсил олаётганликлари, шу жумладан Осиё, Африка, Лотин Америкасига мансуб бўлган 50 миллат ўғил-қизлари ўқиётганликларини таъкидлади. Ўн икки мингдан зиёд талабани ўз бағрига олган институтимизда социал масалаларнинг сезиларли даражада ҳал этилганлиги туфайли талабалар ўртасида эътирозларга ўрин қолмаган. Бизда студентлар учун ҳам, оилалилар учун ҳам ётоқхоналар тамомила етарли. Жуда бой кутубхона, маиший хизмат кўрсатиш уйи, замонавий жиҳозланган ошхона, янги ўқув корпуслари, спорт иншоотлари, маданий муассасалар студентлар ихтиёрида.

Бўлажак мутахассисларга етук олимлар, малакали педагоглар билим бермоқдалар. Институт лабораториялари, ўқув кабинетларининг моддий базаси ҳам анча мустаҳкам. Группаларда дарслар студентларнинг истакларига кўра рус ва ўзбек тилларида олиб борилмоқда. Буларнинг ҳаммаси студент ёшларни бир-бирига яқин, дўст-биродар қилиб тарбиялаш, уларда интернационализм ва ватанпарварлик туйғусини шакллантиришга ёрдам бермоқда. Хўш, шундай экан миллий муносабатларни такомиллаштиришга доир бу илмий-амалий конференциянинг ташаббускори бўлиш бизга нима учун зарур бўлиб қолди, тинчгина дарсимизни ўқитиб, ишимизни қилиб юраверсак бўлмасмиди? Шундай қилиш ҳам мумкин эди. Лекин бутун мамлакатда миллий муносабатлар муаммоси анчагина долзарб бўлиб турган бир пайтда бошқа шаҳарлардаги ҳамкасбларимизнинг бу масала юзасидан фикрларини равшанроқ билиш, студентларнинг ички дунёсини, уларнинг фикр-мулоҳазаларини аниқ билиш зарурати туфайли шу йиғилиш уюштирилди. Очиғини айтиш керакки, конференция ҳар биримизга анчагина бой маълумотлар берди. Меҳмонларимиз докладларига кўра миллий муносабатларга бўлган қарашларда умумийлик билан бирга, масалаларга турлича ёндашув мавжудлигини ҳам кўрсатди. Хусусан, доклад қилганлардан айримлари аралаш никоҳни ёқлаб гапирсалар, баъзилар келажакда бу авлоднинг тили, маданиятига салбий таъсир кўрсатишини билдирдилар. Баъзилар ҳар бир миллатда миллий ифтихор бўлгани яхши десалар, бошқалар ана шу ифтихор кўп ҳолларда ноўрин ғурурланишга, миллий маҳдудликка олиб бораётганлигини уқтиришга ҳаракат қилдилар.

Ўз фикримга келганда шуни айтиш керакки, ўзбек тилига давлат статуси берилиши ҳақидаги масаланинг ҳал этилаётгани ўринли бўлди. Лекин бу республикамизда истиқомат қилаётган бирон миллат тилининг камситилишига йўл қўйилади, деган сўз эмас. Биз талабаларда рус тилига меҳр уйғотганмиз ва уйғотаверамиз. Чунки билимли, малакали мутахассис ўз қобиғига ўралашиб қолиши керак эмас. Биз иттифоқ, балки жаҳон илми даражасида фикрлай оладиган кадрлар тайёрлашимиз керак. Бундай савияга эга бўлишимизда миллатлараро кўприк бўладиган рус тилига мурожаат қилишимиз тайин.

Хусусан, мен учун конференция жуда қизиқарли бўлди. Энг муҳими бу анжуманда талабаларимизнинг дилини яна ҳам кўпроқ тушунишимга ёрдам берди. Рўйирост айтишим керак, бизнинг коллективимиздан кимки минбарга чиқиб ўз фикрини айтган бўлса «жамиятимизда бирон бир тил камситилмаслиги, айни пайтда устун бўлиб кетмаслиги ҳам керак» деган фикрни олдинга сурди.

В. АКСЕНТЬЕВ,
Ставрополь қишлоқ хўжалик институти фалсафа кафедрасининг доценти

Бу ерда ўтган илмий-амалий конференцияни ҳаммамиз учун мактаб бўлди дейиш мумкин. Нима учун биз ўзимизда Тошкент қишлоқ хўжалик институтида барқарор топган анъана — ҳар бир факультетда аниқ бир республикага бағишланган «Тантана куни»ни ўтказишни жорий этмаслигимиз керак? Бу жуда муҳим. Миллатлар ўртасида бир-бирига меҳрни оширади, дўстликни мустаҳкамлайди. Ёки Волгоград қишлоқ хўжалик институтидаги «Биз ягона оила фарзандларимиз» клуби ишини оммалаштирсак бўлмайдими. Жуда бўлади. Мен Житомир, Гроднен, Ульянов, Оренбург шаҳарларидан келган вакилларнинг докладларидан ҳам анчагина таассуротлар олдим. Уларнинг миллатлараро муносабатларни мунтазам эътиборда тутиш, бунга умум ҳаётимизнинг энг муҳим муаммоси сифатида қараш керак деган фикрларига қўшиламан. Айни пайтда ана шу таклифларни ривожлантириб, миллий масалада илмий изланиш ҳам яхши самаралар беради, демоқчиман. Бу соҳани фақат «дўстлик, иноқлик, аҳиллик» сўзларини ишлатавериш ёки «ура-ура»га ташлаб қўйиб бўлмайди.

Ўтган йили ўлкамизда «Миллатлараро умуммуносабат маданияти» мавзуида ўтказилган социологик тадқиқотлар буни яққол кўрсатди. Олимлар ана шу изланиш жараёнида турли миллатга мансуб кишилар муносабатларининг айнан кўриниши манзарасини яратдилар. Кейин уларни келтириб чиқараётган сабаблар илдизини қидиришга киришдилар. Миллатлараро муносабатлар бўйича тарқатилган анкета орқали ўлкамизда яшаётган рус, украин, черкас, қорачой, абазин, нўғой ва бошқа миллатга мансуб бўлган зиёлилар, студентлар, ишчи ва хизматчилар, деҳқонларнинг фикри ўрганилди. Кейин бу мулоҳазаларга электрон ҳисоблаш машиналари хулоса чиқариб берди.

Натижа қуйидагича бўлди:

— бирон бир миллат тарихи, маданиятини чуқур билмасдан туриб у ҳақда бўлар-бўлмас гапларни гапиравермаслик керак;

— инсон фақат ўз миллати, маданиятинигина улуғлаб қолмай, бошқаларни ҳам ўзидек кўриши ва уларга ҳурмат билан қараши лозим;

— ўзидан бошқа миллат ҳақида саёз фикр юритиш одамларда ҳақорат туйғусини уйғотади ва миллатчиликка олиб келади;

— ўқувчиларга бошқа миллатлар ҳақида маълумот бериш асосан оилада, ота-она, қариндошлар томонидан бошланади, шундай экан, бошиданоқ бу ишга тўғри ёндашиш зарур;

● *Область Совети ижроия комитетида*

МАСЪУЛИЯТСИЗЛИКНИНГ ХУНУК ОҚИБАТЛАРИ

ҲОЗИР Тошкент областида кўп болали оналар 55 мингдан ошди. Фақат 1988 йилнинг ўзида 216 аёлга «Қаҳрамон она» юксак унвони берилди. 5562 кўп болали она орден ва медаллар билан мукофотланди.

Бу рақамлар бир қарашда йирик, салмоқли кўринади, шундай эмасми? Аммо ҳар қандай рақамнинг салмоғи шу соҳага оид бошқа рақам билан ёнма-ён қўйилганда, солиштирилганда билинади. Яъни нисбат бўлмаса тасаввур ҳам бўлмайди.

Демоқчимизки, юқоридаги рақамларга қараб, областда кўп болали оилаларнинг моддий-турмуш шароитлари яхши экан, кўп болали оналарни мукофотлаш ҳақидаги қонунга тўла амал қилинаётган экан, дея узил-кесил хулоса чиқариш тўғри бўлмас экан. Хусусан, область Советн ижроия комитетининг навбатдаги мажлиси чоғида бу нарса яққол кўринди.

ВДНХ ва мукофотлаш бўлими ходимлари Коммунистик, Калинин ва Паркент районлари Советлари ижроия комитетларининг шу соҳадаги ишларини текшириб кўрганларида жиддий камчилик ва нуқсонлар очилди. Аввало шуни таъкидлаш кераки, совет органлари кўп болали оналарни мукофотлаш қоидалари қандай бажарилаётгани устидан назорат қилмайдилар ва қоидабузарларга нисбатан муросасозлик қиладилар-да, ўзлари ҳам қонунни бузадилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми территориядаги кўп болали хонадонларни айланиб чиқиб, аниқ маълумотларга эга бўлиш юзасидан тавсиялар берганига икки йил бўлди. Бу тадбирдан кутилган мақсад ҳар бир қишлоқ, посёлка, район, шаҳар Советларида кўп болали оналар рўйхатининг аниқ картотекасига эга бўлишдангина иборат бўлмай, балки қўшимча меҳнат ресурсларини аниқлаш ва бир қатор социал муаммоларни ҳал этиш эди. Лекин афсуски, жойларда бу муҳим ишга ўта лоқайдлик, масъулиятсизлик билан қарадилар. Коммунистик, Калинин ва Паркент районлари ижроия комитетлари бу масалада эски одатларини қилиб, область ижроия комитетига хўжакўрсинга ҳисобот бердилар. Ҳолбуки, Коммунистик районидаги Оқовул ва Суронкент, Паркент районидаги Заркент ва Чангиҳисарак қишлоқ ҳамда Калинин районидаги Ўртаовул посёлка Советлари территорияларида кўп болали хонадонлар пала-партиш, шунчаки номига айланиб чиқилди. Калинин районидаги Фрунзе қишлоқ Совети эса бу ишга қўл ҳам урмади. Бу билан маҳаллий Советлар энг катта имкониятни қўлдан бой бермоқдалар. Ахир ҳеч бўлмаса кўп болали оилаларнинг қай аҳволда яшаётганликларини, уларнинг руҳиятларини, талаб-истакларини билиш улар учун жуда муҳим-ку.

Ҳар учала район Советлари ижроия комитетлари кўп болали оналарни мукофотлаш тўғрисидаги тавсияларни юзаки кўрадилар, ҳужжатларни эса текшириб ҳам ўтирмайдилар. Оқибатда жиддий хатоларга йўл қўйилади. Чунончи, Заркент қишлоқ Совети ижроия комитети шу йил 22 февралдаги 8/2 рақамли қарорида Маърупа Туробовани бир йўла икки мукофотга, яъни 10 та боласи борлиги учун «Қаҳрамон она» орденига ҳамда 9 та боласи борлиги учун 1 даражали «Оналик шуҳрати» медалига, худди шу қарорнинг ўзида «Ленинобод» совхозининг ишчиси Замира Умрзоқовани ҳам биринчи, ҳам иккинчи даражали «Оналик шуҳрати» медалига тавсия этган. Калинин район Советн ижроия комитетининг ҳужжатларида ҳам шундай қўшалоқ тавсиялар учраб туради.

Маҳаллий Советлар бу ишларга доимий комиссияларни, маҳалла комитетларини, депутатларни, хотин-қизлар кенгашларини жалб этмайдилар. Бунинг устига кўп болали оилаларни текшириб кўрмай, қарор чиқариб юбораверадилар. Натижада кулгили, тўғрироғи шармандали ҳоллар ҳам содир бўлади. Мана бир мисол: мукофотга тақдим этилган бир кўп болали онанинг оиласи тасодифан текшириб кўрилса, у болаларини ташлаб кетган экан, бир ўғли эса яқиндагина қамоқ муддатини ўтаб келган экан. Бундай оила мукофотга лойиқми ахир?

Аммо тескариликни қарангки, мукофотга қонуний лойиқ бўлганлар, уни йиллаб ололмай юрадилар. Чунончи, Калинин районидаги Фрунзе қишлоқ Совети ижроия комитетида текширув пайтида кўп болали оналарга аталган 8 та мукофот топиб олинди. Бу мукофотлар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1987 йил 30 ноябрь ҳамда 1988 йил 29 апрелдаги Фармони билан топширилган бўлиши керак эди. Калинин район Совети ижроия комитети эса одоб-андишани бир четга йиғиштириб қўйиб, бу мукофотларнинг эгаларига топширилганлиги ҳақида аллақачон ҳисобот бериб юборган.

Паркент районида бундан ҳам антиқа воқеа содир бўлди. Бир орден эгасининг қўлига етиб келгунча 7 йил (!) йўл босибди. Буни шунчаки, лоқайдлик, масъулиятсизлик деб қўя қолиш — ишламай тишлаётганларга ён босиш билан баробардир. Чунки, райижрокомнинг орден эгасига топширилганлиги тўғрисидаги ҳисоботи текшириб кўрилганда ҳужжатдаги имзолар қалбаки бўлиб чиқди. Ижроком раиси Н. Бабошина бу воқеани «Мен ҳам энди эшитдим, бу мендан аввалги раҳбарларнинг иши» дея изоҳлади. Тўғри, Н. Бабошина ижрокомга яқинда раис бўлди, эътирозга ўрин йўқ. Бироқ, ҳамма айбни ўзидан аввалги раҳбарларга ағдариб, турғунлик даврини рўкач қилиб сувдан қуруқ чиқишга уриниш аҳволни ўнглаш ўрнига баттар қилади. Ҳозирги аҳвол ҳар бир совет органи раҳбарининг икки-уч карра куч-ғайрат билан ишлашини тақозо этмоқда.

Мажлисда уй-жой тақсимотидаги қонунбузарлик ва социал адолатсизликлар масаласи ҳам муҳокама қилинди. Оққўрғон шаҳар Совети ижроия комитетининг собиқ раиси Н. Маъруфовнинг пораҳўрликда қўлга тушиб, 8 йилга озодликдан маҳрум этилганлиги бошқаларга ҳам сабоқ бўлиши керак эди. Афсуски айрим раҳбарлар бундан тегишли хулоса чиқариб олмаяптилар. Жумладан, Солдатск шаҳар Совети ижроия комитетида (С. Иброҳимов) ҳам уй-жой тақсимотида социал адолат мунтазам бузиб келинмоқда. Маълумки, квартира учун бериладиган ордерларнинг бир бўлаги йиртиб олиниб, ижрокомда сақланиши керак. Лекин 1988 йилда 86 оилага берилган ордерларнинг шу қисми текширув пайтида ижрокомда топилмади. Масалан, К. Нормуродова ариза ёзиши билан дарҳол «Оборона» кўчасидаги биринчи уйдан 3 хонали квартира ажратиб берилганлигининг сири нимада? Ахир бу ёқда 133 оила навбат кутиб ётибдику?!

Бўка ва Келес шаҳарларида, Тошкент районида ҳам уй ва квартира тақсимотида, гражданларни навбатга қўйишда тартибсизликлар, қонунбузарликлар кўп. Натижада область Совети ижроия комитетига келаётган ариза ва шикоятлар камаймаяпти. Фақат 1989 йилнинг ўзида уй-жой масаласига оид 1980 та хат олинди.

Область Совети ижроия комитети аъзолари бундан буён айбдорларни қатъий жазолашни таклиф қилдилар.

Мажлисда муҳокама этилган ҳамма масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

ЁН ҚЎШНИМ — ЖОН ҚЎШНИМ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бошқа бир корхона эса эртанги сабзавот ва картошка етиштиришга ихтисослашади. Почапўстинлар тикишни йўлга қўйиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш юзасидан областлараро корхоналарни ташкил этишнинг ажойиб имкониятлари бор. Табиийки, ҳамкорлик орбитасига қурилиш индустрияси, йўл қурилиши, савдо-сотиқ корхоналари ҳам жалб этилади.

Бундай ҳамкорликда тенглик асосий принцип бўлиб, у томонларнинг қўшган ҳиссасига қараб белгиланади. Ишлаб чиқарилган маҳсулот теппа-тенг бўлинади. Ўзбекистонликлар, масалан, Тошкент области корхоналарида енгил плёнкали теплицалар учун конструкциялар тайёрлаб беришни ўз зиммаларига оладилар, қўшниларни ғишт ишлаб чиқарадиган ускуналар билан таъминлайдилар, қозоғистонликларга қуйма буюмлар ишлаб чиқариш замонавий технологиясини ҳам берадилар. Табиийки, ҳозирги босқичда халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларининг ходимларининг, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарларининг кўп тер тўкишларига тўғри келади. Лекин барча сарф-ҳаражатлар тезда қопланиб кетади. Бундай ҳамкорлик натижасида энг қисқа муддатларда икки область шаҳарларини ҳозир танқис бўлган моллар билан, даставвал озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш имконини беради.

Лекин халқимиз айтганидек, дўстлик нондек азиз. Қўшни областлар ўртасидаги шартномада маданият, санъат соғлиқни сақлаш, халқ маорифи соҳаларида сифат жиҳатидан янги муносабатлар ўрнатиш кўзда тутилган. Қувончли ери шундаки, қўшниларимиз якунловчи ҳужжатга умумий мулоҳазалар, чиройли, лекин ҳеч қандай маънони билдирмайдиган ибораларни қўшмадилар.

Чимкент области территориясида кўп ўзбеклар яшайди. Тошкент областида қозоқлар ҳам анчагина. Бу ердаги мактабларда дарслар ўзбек тилида олиб борилади. Лекин ўқувчилар ва муаллимлар миллий тилда чиқарилган дарсликлар, методик қўлланмалар ва бошқа адабиётлар етишмаслигидан қийналишмоқда. Ана шу масала юзасидан ҳам келишиб олинди. Эндиликда область нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси бошқармалари бу энг муҳим масалани ўз назоратларига олдилар. Қўшниларимизнинг буюртмаси қисқа муддатларда бажарилади.

Спортчилар ва ёшлар делегацияларини ҳам мунтазам равишда бир-биримизга юбориб турадиган бўлдик, болалар ёзги таътил кунларида қўшни областдаги пионер лагерларида дам олишлари мумкин.

Ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани муҳокама қилиш чоғида шаҳарлар ва районлар ўртасида бевосита алоқалар ўрнатиш масалалари ҳам қараб чиқилди. Масалан, Тошкент шаҳрининг Фрунзе райони Чимкент областининг Дзержинский райони билан алоқа ўрнатади. Бу тасодифий эмас. Бу районларнинг территорияларида энг катта тўқимачилик комбинатлари жойлашган. Ҳамкасблар эса воситачиларнинг ёрдамисиз ўзлари тезроқ келишиб олишлари мумкин. Бошқа шаҳарлар ва районларнинг вакиллари ҳам худди шу йўлдан борадилар. Икки область вакилларининг эзгу ниятларидан хабар топган Қозоғистондаги Целиноград, Қизил Ўрда ва Жамбул областларининг, РСФСР Иркутск областининг вакиллари ҳам Чимкентга учрашувга келишди. Зеро бундай алоқалар эндигина йўлга қўйилмоқда ва бунда дўстларимиз тажрибаси яхши асқотади.

Л. ЛЕВИН,
ЎзТАГ мухбири.

МЕТАЛЛОЛОМ—ВАТАНГА

ОБЛАСТЬ шаҳар ва районларида қора ва рангли металлолом топшириш планининг бажарила бориши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида).
1 квартал планининг 15 мартгача бажарилиши

	қора металл бўйича	рангли металл бўйича
ШАҲАРЛАР:		
Олмалиқ	68,8	49,3
Ангрен	56,1	89,3
Оҳангарон	67,4	101,2
Чирчиқ	74,4	79,6
Бекобод	64,5	76,7
Нариманов	68,4	43,1
Янгиобод	47,9	—
Янгийўл	60,5	84,4
РАЙОНЛАР:		
Оққўрғон	39,1	29,1
Оҳангарон	38,1	108,3
Бекобод	66,6	71,7
Бўстонлиқ	44,1	89,6
Бўка	40,7	41,0
Ғалаба	83,6	118,7
Калинин	58,1	64,1
Коммунистик	47,9	64,2
Оржоникидзе	44,5	49,1
Паркент	50,6	42,3
Пискент	62,2	29,3
Ўрта Чирчиқ	54,5	81,4
Тошкент	49,2	96,6
Чиноз	50,9	96,6
Бошқа ташкилотлар	—	50,2
Область бўйича	61,9	67,4

Келтирилган маълумотлардан кўриниб турибдики, областда металлургия саноатининг қимматли хом ашёси — иккиламчи қора ҳамда рангли металл чиқити тайёрлаш қониқарли йўлга қўйилмаган. Ўтган вақт ичида қора металл чиқити топшириш бўйича белгиланган графикдан 5184 тонна, рангли металл топширишда эса 118,7 тонна ортда қолинди. Шаҳар ва район ижроия комитетлари ҳамда корхоналар раҳбарлари металлолом йиғиш ва топшириш бўйича берилган давлат буюртмаларининг бажарилишини назорат қилишни бўшаштириб юбордилар. Йил бошидан бери Олмалиқ кон-металлургия комбинати ва рўзғор химияси заводи, Оҳангарон «Сантехлит» ҳамда Чирчиқ трансформатор заводлари белгиланган топшириқлардан анча ортда қолдилар. Ангрен қурилиш материаллари комбинати, Чорвоқ ГЭСи қурилиш бошқармаси ва қатор бошқа корхоналар металлолом топширишга умуман киришмаганлар.

Мазкур корхоналар раҳбарлари қолган қисқа вақт ичида белгиланган кўрсаткичлардан ортда қолишга барҳам бериб, планларнинг бажарилишини таъминлашлари лозим.

бағишланадиган Пленуми олдидан

ҚАДРИГА ЕТАЙЛИК

— кўпинча миллий муносабатларни мулоҳаза қилиш норозилик туғдирадиган манбалардан келиб чиқади. Айтайлик, икки миллат вакили бир-бири билан нимадандир гап талашиб чиқишолмай қолди. Ҳар иккови ҳам ўзи ҳақида эмас, умуман миллати ҳақида ноўрин фикр юрита бошлайди.

Анкета сўроқларига жавоб берганлардан кўплари миллатларга бўлган муносабатларини белгилашда марказий ва маҳаллий матбуот, журналлар ҳамда радио муҳим роль ўйнаётганлигини таъкидлаганлар.

Тадқиқотлар ишлаб чиқариш коллективларида турли миллат фарзандлари аҳил ишлашаётгани ҳолда ўқув муассасаларида чиқишмовчиликлар борлигини кўрсатди.

Бу изланишлар бизга қаерда қандай иш олиб боришимиз, иллатларнинг туб сабабларини очишда қўл келмоқда.

Фурсатдан фойдаланиб бундай конференцияни уюштирган Тошкент қишлоқ хўжалик институти маъмуриятига, партия, касаба союз, комсомол ташкилотига миннатдорчилик билдираман.

Л. И. КОЛЕСОВА,
Ульяновск қишлоқ хўжалик институти фалсафа кафедрасининг доценти

Олган таассуротларим ҳақида сўраяпсиз. Жуда бой дейишим мумкин эди. Йўқ, ўртача дейман. Сабаби бу анжуманда докладларни кўп эшитяпмизу, амалий томони камроқ бўляпти. Улуғ Ватан уруши йилларида турли миллат вакилларини бағрига олган Тошкентни тўйиб кўролмадим. Қаранг, Волгоградлик ҳамкасбимиз В. И. Гомулов туш пайтида атайлаб бориб Халқлар дўстлиги проспектини кўриб келибди. Мен унинг мароқли сўзларидан ўн тўрт фарзандни вояга етказган Шомаҳмуд ота ва Баҳри аялар ҳурматига қўйилган ҳайкал ҳақидагина тасаввурга эга бўлмадим, балки ўн тўрт миллат бошини силаган ўзбек оиласининг қайноқ меҳрини аниқ ҳис этдим. Вақтим етса ўзим бориб кўрмоқчиман бу ёдгорликни. Энди ўзимизнинг институтда дўстлик, интернационализм қандай йўлга қўйилганлиги тўғрисида гапириб бермоқчиман. Бизда рус, татар, чуваш, мордва, немис, украин, белорус, авар, чечен, ингуш, грек, қозоқ, ўзбек, грузин миллатига мансуб ёшлар билим олишмоқда. Улар бир бирлари билан иноқ. Лекин Ўрта Осиёдан борган йигит-қизлар мусулмон урф-одатларини сақлашга интиладилар. Масалан, ошхонада чўчқа гўшт билан тайёрланган овқатни емайдилар. Айримлари рўза кунларида рўза тутганлари ҳам бўлди. Шунақа пайтларда улар ўзлари кўпроқ уюшиб кетадилар. Таомларни ўз ётоқхоналарида тайёрлашга ҳаракат қиладилар.

Авваллари бу бизга эришроқ туюлди. Комсомол комитетини жалб қилиб, бу ҳолатга эътиборни кучайтиришни ҳам режалаштирдик. Кейин чуқурроқ ўйлаб кўрсак, улар қилаётган иш дўстликка ҳам миллий муносабатларга ҳам зиён эмас экан. Бу ерда менга Ўрта Осиё халқларининг кўҳна байрами Наврўзни бўғиб қўйишгани ҳақида гапириб беришди. Бу қувончни, аъло кайфиятни ўғирлаш-ку, ахир инсоннинг маънавий бойлиги ўғирландими, унинг дунёқараши бузилади. Тузумга норози кўз билан қарайверади. Мен бу ерда доклад қилган харьковлик доцент В. Я. Куплевахскийнинг фикрига қўшилолмайман. У Тошкент шаҳри магазинларида пештахталарнинг бўшлигида бошқа миллатлар айбдор бўлмаса керак, пештахталар бутун мамлакатда бўш-ку, ахир, деяпти. Миллатларнинг айби йўқликка йўқ-ку, лекин Москвада, Киевда пештахталарда истаган маҳсулотингиз бор. Тошкентда ўта кам. Демак, ўйлашга тўғри келадиган муаммо. Докладчилардан яна бирини исм, фамилиясини билолмай қолдим, житомирлик доцент ўзбекка ўзбекча гапириб кўрсам, русча жавоб беряпти, демак бу руслашиб кетишга зўр берилганлиги оқибати дейди. Олдинига бу фикр менга эриш туюлди. Кейин ўйласам сўзларида жон бор. Менга ҳам биров рус тилида гапириб турса, унга инглизча жавоб берсам хунук бўлиши табиий. Умуман конференция бизни кўп нарсаларга ўргатди. Ундан ҳар биримиз СССР умумий хонадонимиз, аммо бу хонадонда ҳар ким ўзининг ва бошқаларнинг ҳурматини сақлаши керак, деган сабоқни олиши лозим.

А. В. СОЛЕЛЬШЧИКОВ,
Волгоград қишлоқ хўжалик институти механизация факультетининг II курс студенти

Ота-онам менга қайси миллат фарзанди бўлишидан қатъий назар, дўст, ўртоқ орттир деб ёшлигимдан қулоғимга қуйишган. Шунинг учун институтда ўртоқларим кўп. Улар орасида ўзбеклар ҳам бор. Икки йил ичида биронта курсдошим билан санманга борганим йўқ, ёки миллат ажратган жойимиз ҳам йўқ. Бизни бир оила фарзандларидек бўлиб кетишимизга асос бўладиган умумий манба бор. Бу оталаримизнинг жанговар анъаналари деб ўйлайман. Шаҳримиздаги музейларга кириб кўрган киши уни душмандан халос этишда волгоградликлар қатори ўзбеклар, тожиклар, туркманлар, қирғизлар ва бошқа миллат вакиллари ҳам фидокорлик кўрсатганликларига гувоҳ бўлади. Ана шу шонли йўл ҳаммамиз учун дўстлик йўли бўлиб қолавериши керак. Ёки Афғонистонни олайлик. Бу ерда қайси миллат вакили қатнашмади дейсиз. Интернационал бурчини ўташда улар ягона оила фарзандларидек бўлиб кетдилар-ку. Демак, ёшлар орасида интернационал тарбия яхши йўлга қўйилмаган деган фикрларга қўшилиб бўлмайди. Лекин масаланинг бошқа томони бор. Афғонистондан омон қайтган жангчиларга, айниқса мажруҳларга эътибор етарли эмас. Бу келгусида интернационал бурч ҳақида гап кетганда ёшларнинг энсасини қотириши мумкин. Бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриш, ғамхўрликни аямаслик зарур. Конференцияда бу мавзуда батафсилроқ фикр юритилганда яна ҳам яхши бўларди.

Студентлар иштирокида ўтган бу анжуманда доклад қилган бошқа меҳмонлар ҳам миллатлараро муносабатларни такомиллаштиришда ўзаро ҳамкорликни кучайтириш, бир миллат иккинчи миллатнинг тили ва маданиятига эътибор билан қараш, қайси республикада яшаётган бўлсанг ўша республика аҳолисининг урф-одатларини албатта инобатга олиш, ёшларни интернационализм руҳида тарбиялашда оталар, боболарнинг жанговар ва турмуш анъаналарини кенг тарғиб қилиш зарурлигини таъкидладилар.

Улар миллатлараро муносабатларни мустаҳкамлашда декадалар, фестиваллар, турли учрашувлар жараёнидаги расмий иззат-икромдан ташқари, бир-биримизнинг тарихимизни тушуниб, бир-биримизсиз яшай олмаслигимизни ҳис этиб, дўстлашайлик, ягона оила бўлиб яшайлик деган истак ва мулоҳазаларни билдирдилар.

Ана шундай баҳсли, мазмунан салмоқли ва моҳияти жиҳатдан зарур конференциялар бошқа олий ўқув юртларида ҳам ўтказилса фойдадан холи бўлмасди. Бу дўстлигимизни мустаҳкамлашга, миллатлараро муносабатлардаги долзарб муаммоларни ҳал этишга ёрдам берган бўларди.

С. ҲАСАНОВ.

«ДАЙДИ» СОВУҚ ТАШВИШЛАРИ

Деҳқонларимиз ҳеч вақт кўкламнинг рисоладагидек келганини эслай олмайдилар. Ишқилиб ҳар йили бир «ҳунари» чиқиб туради. Бу йил ҳам шундай бўлди. Дала меҳнаткашлари мана Наврўз ҳам ўтди, кунлар исиб кетди, деб зўр умид ва ғайрат билан ишга киришиб кетган эдилар. Апрелнинг бошларида, айниқса, экин-тикинга зўр берилди. Лекин саккизинчи, тўққизинчи апрель кунлари бирданига ҳарорат кескин пасайиб кетди. Эрталабга яқин, айниқса, совуқ кучайди, ер усти музлади, қиров тушди. Бу табиий офат сабзавоткор, боғбонларга анча ташвиш келтирди. Уларнинг айтишига қараганда 1966 йил 26 апрель ер қимирлагандан кейинги бўлиб ўтган совуқдан буён апрель ойида ҳаво бундай ноқулай келган эмас. Мухбиримиз яқинда Тошкент районида бўлиб, агрофирма бош агрономи Тўхтамурод Мамадалиев билан шу мавзуда суҳбатлашди.

— Агар «сир» бўлмаса бевақт келган бу дайди совуқ қанча майдондаги экинзорларни қамраб олганлигини айтиб берсангиз.

— Нега «сир» бўлар экан. Буни ҳамма билиб қўйиши керак. Айниқса, шаҳарлик биродарларимиз. Уларга маҳсулот етказиб беришга бироз кечикиб қоладиганга ўхшаяпмиз-да.

Ҳа, чиндан ҳам табиат ўз билганидан қолмади. У деҳқонларни яна бир синовдан ўтказди. Биз зудлик билан хўжалик раҳбарлари, мутахассислари билан биргаликда экинзорларни, боғроғларни айланиб, синчиклаб текшириб кўришга ҳаракат қилдик. Аҳвол ҳақиқатан ҳам жиддий эди. Совуқ ҳар ерда ҳар хил даражада зиён келтирди.

Дастлабки хом-чўтларга қараганда минг гектар ерга экилган картошканинг 205 гектарини, 668 гектар карамнинг 62 гектарини, 59 гектар помидор кўчатининг салкам 40 гектарини, 106,5 гектар бодрингнинг 60 гектарини, 175 гектар сабзининг 20 гектарини, 99 гектар редискадан 15 гектарини, 11,5 гектар болгар қалампиридан 9 гектарини совуқ уриб кетган. Совуқ, шунингдек, 896 гектар ҳосилли мева боғларидан 456 гектарига зиён етказди. Айниқса, олхўри, ўрик, шафтоли, гилос гулларини қийратиб тўкиб юборди. Ҳали гулламаган кечки олмалар омон қолди. 750 гектар токзордан 149 гектарида куртаклар ниш уриб, шўра чиқара бошлаган эди. Улар ҳам қуриб қолди. 121 гектар майдондаги тутзорларда ҳам барг анча кам бўладиганга ўхшайди.

Айниқса, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», Навоий номли колхозлар, «Тошкент», «Ленинград» совхозлари кўпроқ зиён кўрдилар. Бу хўжаликларда совуқ урган дала ва боғлар тахминан 30—40 процентни ташкил этади.

— Одамларнинг кайфияти қандай?

— Яшириб нима қиламиз, уларнинг бир иши икки бўлди. Сарф-харажат кўпайди. Бироқ бундай қийинчиликларни бир неча бор бошдан кечириб, ўрганиб, кўникма ҳосил қилиб қолган деҳқонларимиз ортиқча саросимага тушмасдан яхши ният билан табиий офат келтирган зиённи бартараф этиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Албатта, бу зиённинг ўрнини тўлдиришнинг ўзи бўлмайди. Ниҳоятда тиғизлик билан ишлашга тўғри келмоқда. Айниқса, мутахассислар, бригадирлар ҳушёр туриб ишлайдиган пайт бу. Картошкани-ку эплаб олса бўлади, бошқатдан униб чиқади ён томондан қўшимча шохлар кўкаради. Лекин ҳар қалай асорати билинмай қолмайди. Ҳосили мўлжалдагидек йирик ва баракали бўлмаслиги мумкин.

Карамга келсак, энди асосий эътиборни омон қолганларга бериш керак. Ўрта қисмларга экканингиз билан иш мураккаблашади. Парвариш даврида қўшимча экилган қисмнинг ўзида алоҳида агротехник тадбирларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ эмас! Буни ҳисобга олиш керак бўлади. Шунинг учун биз ўртаги карам ҳисобига кечкидан кўриладиган зиённинг ўрнини қоплаймиз. Ҳосили кетма-кет етилади. Ҳозирги кунда помидор, болгар қалампири кўчатларини экиш қизғин бормоқда. Сабзи сепилиб, бодринг уруғи экилаётир.

— Экинларнинг ривожидаги қолоқликни тугатиш учун қандай тадбирларни кўриш керак?

— Энг муҳими, маҳаллий ўғитлардан кўпроқ фойдаланиб, қўшимча озиқлантириш талаб этилади. Мутасадди ташкилотлар вазиятни ҳисобга олиб, аммофос, азот, суперфосфат каби минерал ўғитлардан ёрдамлашиб юборишса, айни муддао бўларди. Тўғри, заҳарли химикатларни камроқ ишлатиш ҳақида гап бўлаяпти. Лекин нима қилайлик, ерлар ўрганиб, «банги» бўлиб қолган. Лоақал экин ёшлигида бундай ўғитларни бермасак бўлмайди.

Иложи бўлса бизга нормадаги плёнкани тезроқ етказиб беришсин. Ким билади, ҳаво яна алдаб қўйиши мумкин. Шунинг учун экинларни май ойигача плёнка тагида сақласак дуруст бўларди. Кун исиб кетса очиб қўяверамиз.

— Боя гап орасида айтиб қолдингиз, ҳатто плёнка тагидаги экинларни ҳам совуқ уриб кетибди. Наҳотки?

— Ҳа, шундай бўлди. Бунинг учун айб кўпроқ ўзимизда, деб ҳисоблаймиз. Нега, дейсизми? Аввалом бор, об-ҳаво маълумоти ҳамма вақт ҳам тўғри келавермаганидан айрим деҳқонларимиз «об-ҳавочи»ларга ишонмай қўйишган. Э, гапирди-қўйди-да, деб қўл силташади. Нотўғри қилишади, ундайлар. Асли, совуқ бўлишини бизга анча олдин хабар қилишганди.

Тажрибали деҳқонлар плёнка тагидаги карамни вақти-вақти билан очиб, шамоллатиб, чиниқтириб туришганди. Улар ютишди. Бундай экинга совуқ таъсир қилмади. Чиниққанга гард юқмас, деб шуни айтадилар.

Ҳафсаласизлик, лоқайдлик, дангасалик билан иш юритганлар эса доғда қолишди. Улар ёмғир ёғса экинимиз фойдаланиб қолсин, деб плёнкаларни очиб қўйишганди. Лекин уни вақтида ёпиб қўйишни унутишди. Ана шундай ерларда плёнка тагидаги экин совуқдан қақшаб қолди. Бундан тўғри хулоса чиқариб олиш керак, деб ўйлайман.

— Лекин булардан қатъий назар шаҳарликларга маҳсулот етказиб беришни ўзларининг эзгу ишлари деб билган деҳқонлар бўш келмаётганликлари мамнун этади кишини.

— Бўлмасам-чи, Тошкент районининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари СССР Озиқ-овқат программасининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш учун ҳамма чора-тадбирларни амалга оширмоқдалар. Биз кўпгина майдонларга ўтган йилнинг декабрь ойларидаёқ эгат олиниб, тайёр қилиб қўйилган ерларга редиска уруғи сепиб, плёнка ёпиб қўйган эдик. Ҳосили зўр бўлди. Айниқса, К. Маркс, Собир Раҳимов номли колхоз сабзавоткорлари яхши меҳнат қилдилар. Хўжаликларда гул карами ҳам эрта етилади. Айни кунларда шаҳарликларга кўплаб миқдорда бодринг, помидор, кўкпиёз, саримсоқ пиёз, ош кўклар жўнатилиб турибди.

Аминманки, деҳқонларимиз қийинчиликларни мардона меҳнатлари билан енгадилар. Эртаги сабзавот ҳосилини кўпроқ етиштириб эл дастурхонига тортиқ қилиш учун куч-ғайратларини аямайдилар.

Суҳбатни Н. РИХСИЕВ олиб борди.

● *Ўзбекистонда Иркутск области маданияти кунлари*

Китоблар саёҳатга чорлайди

«Иркутск диёри» китоблар кўргазмаси Шарқий Сибирнинг тарихи ва ҳозирги куни тўғрисида ҳикоя қилувчи бир ярим мингдан ортиқ китобни ўзида мужассам этган. Кўргазма А. Навоий номли Давлат халқ кутубхонасида очилди. Экспозициянинг еттита бўлими — Байкал бўйи ва Иркутск шаҳри бўйлаб ўзига хос саёҳатдир.

Виставка революциягача бўлган даврдаги ноёб нашрлар тўпланган «Иркутск — китобларда» бўлимидан бошланади. Бу китоблар 1686 йилда ўзининг расмий статусини олган Сибирдаги ана шу шаҳар билан таништиради. Россия ана шу шаҳар орқали яна шарққа — Тинч океанга чиқиш имкониятига эга бўлган эди. 1774 йилда нашр этилган «Сибирнинг қисқача йилномаси ва Сибирь тарихи» китоблари саҳифаларини авайлаб варақлаймиз. Бу китоблар ўтмиш сайёҳларининг маълумотлари ва кузатишларини асрлар оша олиб келди. Нодир китоблар орасида Шарқий Сибирь бўйлаб саёҳат қилган чет эллик тадқиқотчиларнинг географик ва илмий очерклари — Иркутскда биринчи халқ кутубхонасига асос солган Эрих Лаксманнинг мактублари, инглиз сайёҳи П. Добелнинг «Сибирь орқали» китоби бор.

Бўлимлардан бири бу ўлкаларга сургун қилинган декабристларнинг шу ердаги ҳаёти билан боғланган. Шарқий Сибирь китоб нашриёти босмадан чиқарган «Қутб юлдузи» туркумида С. Трубецкий, М. Лунин, В. Раевский, П. Лорернинг хотиралари бор. Бу ерда Сибирдаги каторгалар ва қамоқхоналар тарихи билан танишиш мумкин. А. Радишчев, Ф. Достоевский, Н. Чернишевский турли вақтда бу ерда сургун муддатини ўтаганлар, петрашевчилар, народниклар, польяк қўзғолончилари ва революционерлар қувғинда азоб чекканлар.

«Иркутскнинг 300 йиллиги» бўлими Шарқий Сибирь пойтахтининг ҳозирги ҳаёти, шаҳар турмушининг турли соҳалари ҳақида ҳикоя қилади. Ранг-баранг фотоальбомлар ва тасвирий санъат репродукциялари Байкалнинг ноёб табиати билан таништиради. Иркутск ёзувчилар ташкилоти аъзолари асарларидан намуналар берилган. Шоирлардан Иосиф Уткин, Жек Алтаузен, ёзувчилар Георгий Марков ва Константин Седих, драматурглар Александр Вампилов, Павел Маляровский ва албатта Валентин Распутиннинг номлари ана шу ташкилот тарихига ёзилган. Уларнинг китоблари халқ орасида жуда кенг тарқалган. «Ёзувчи ва замон» ҳамда «Замонавий Сибирь қиссаси» адабий туркумларида мана шу муаллифларнинг асарлари босилган.

Иркутск областида истиқомат қилувчи халқлар — бурятлар, эвенклар ва тафалар элатларининг урф-одати, турмуши ва анъаналари миллий нашрлар бўлимида акс этган. Бу ерда Шарқий Сибирдаги кичик халқлар турмуш тарзи, оғзаки ижоди, тасвирий-амалий санъатининг кенг манзараси берилган. Махсус стенд болалар китобларига ажратилган.

П. БУРОВ,
Э. ТУХВАТУЛЛИНА.
(ЎзТАГ мухбирлари).

ПОРТРЕТЛАРДА СИБИРЬ ТАРИХИ

Сибирни бўйсундирган афсонавий қаҳрамон Ермакнинг портрети собитқадам, мард жангчи ва жасур қўмондон сифатида кўз ўнгимизда намоён бўлади. Унинг мардона нигоҳи, ёрқин қиёфаси томошабинлар диққатини ўзига тортади. Иркутск область санъат музейи мажмуаларидан олинган «XVIII аср — XX аср бошларида рус портрети» кўргазмаси экспонатларидан бири бўлган бу асар номаълум рассомнинг мўйқаламига мансубдир. Республикамизда Иркутск области маданияти кунлари доирасида Ўзбекистон давлат санъат музейида ана шу кўргазма очилди.

Ўттизта асарни бирлаштирган экспозицияга парсуналар (рус портрет тасвирий санъатининг жанрларидан бири) кирган. Уларда рус иконавислик анъаналари зодагонларнинг энг кўҳна ранг-тасвир санъати билан уйғунлашиб кетган. Бундан икки ярим аср муқаддам чизилган ва муаллифлари ҳалигача номаълум бўлган «Подшо Иван Алексеевич портрети» ва «Суздаль метрополити Илларион портрети»да Россия арбобларининг образлари тасвирланган. В. Боровиковский қаламига мансуб, деб ҳисобланаётган икки асар — «Граф Д. А. Толстой портрети» ва «Қизил либосли чол портрети» ранг тасвир сентиментализми услубида яратилган бўлиб, томошабинларнинг диққатини ўзига тортмоқда.

Иркутскликларнинг кўп авлодлари ўзида рус сайёҳлари ва кашшофларининг битмас-туганмас руҳини сақлаб келди. А. Корзухин мўйқаламн билан чизилган расмда сибирлик савдогар ва олтин конларининг эгаси А. М. Сибиряков иродали, фаол ва кучли шахс сифатида гавдаланади.

Иркутск область бадиий музейи шаҳар бошлиғи В. Сукачевнинг картиналар галереяси билан бошланиб, унга 1870 йилда асос солинган эди. Ҳозир бу музей Сибирь ва Узоқ Шарқдаги санъат асарлари жуда кўп тўпланган даргоҳ ҳисобланади. Унинг мажмуаларида рус, Ғарбий Европа, Шарқ санъати, ҳозирги замон Сибирь рассомларининг асарларидан ташкил топган 14 мингтадан кўпроқ экспонат бор.

(ЎзТАГ).

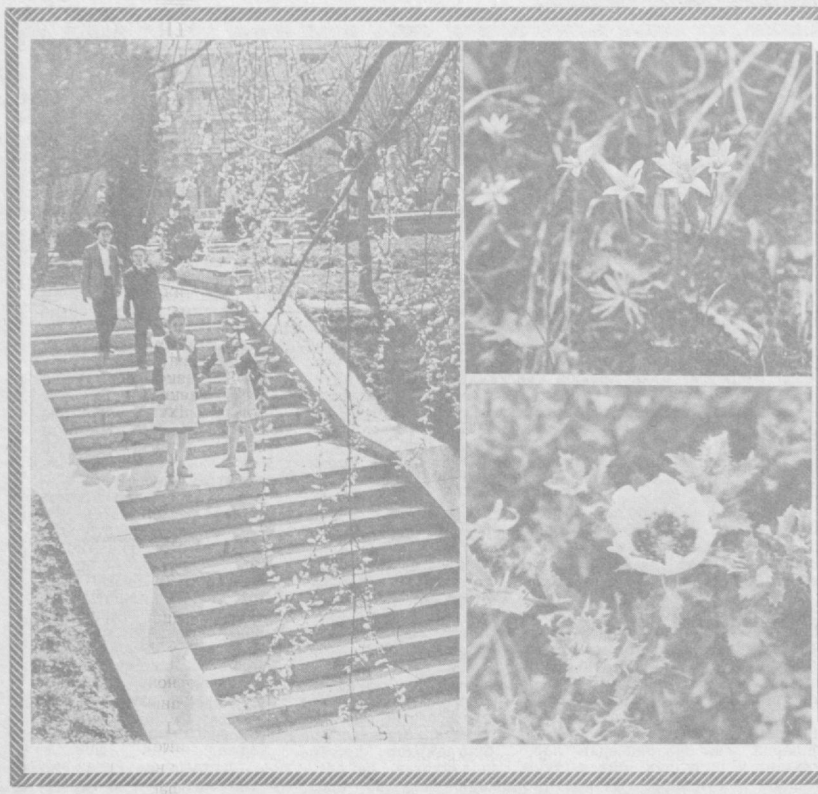

● Баҳор. Р. Альбеков фотоэтюди.

БАЙТҚЎРҒОНДА НАВРЎЗ САЙЛИ

Оржоникидзе районидаги Байтқўрғон қишлоғи аҳли Наврўз байрамини кенг нишонламоқда. Навоий номли маҳаллада ана шу шодиёнага бағишланган кеча ўтказилди.

Кекса отахон, онахонлар, дала меҳнаткашлари, зиёлилар ҳамда ёш йигит-қизлар байрам либосида. Барчанинг юзида қувонч, табассум. Куй-қўшиқлар янграйди, катта қозонларда Наврўз таомлари — ҳалим, сумалак пиширилмоқда.

«Билим» жамияти лекторлари, олимларнинг сўзлари Зоҳиджон Обидов, Азиз Абдураззоқ, Фарида Усмоноваларнинг фасллар келинчаги бўлмиш баҳорга бағишланган ҳамда ҳазил шеърлари мароқ билан тингланди. Район маданият уйи, қишлоқ ҳамда Ю. Гагарин номли 16-ўрта мактаб бадиий ҳаваскорлари катта программада концерт намойиш этдилар. Илғор колхозчилар Жамила Нормуҳамедова, Дилором Юсупова халқ лапарларидан ижро этишди. Қадимги тўйларда удум бўлган тортишмачоқ ва бошқа қизиқарли мусобақалар уюштирилди. 89 ёшли Майхон ая Шодибекова арақ ҳамда носвойнинг зарари ҳақида ўзи ёзган шеърини ўқиб берди.

Ушбу тантанани ташкил этган маҳалла комитети раиси Баҳодир Мусахонов, колхоз ишчиси Зулайҳо Бадалматова, ўқитувчи Салима Абдиева, пенсионерлар Озода Ҳожиева, Иқбол Иброҳимова, Гули Боқиеваларга қишлоқ аҳли номидан миннатдорчилик изҳор этилиб, қишлоқ Советининг эсдалик совғалари ҳамда фахрий ёрлиқлар топширилди.

Шу кунги тантана қишлоқ меҳнаткашларига хуш кайфият, кўтаринки руҳ бахш этди.

Р. УСМОНОВА.

САНЪАТКОРЛАР ДАЛАЛАРДА

«Ёш гвардия» театрининг бир группа актерлари Оққўрғон районига ташриф буюрдилар. Улар Ҳ. Ҳ. Ниёзийнинг «Майсаранинг иши» спектаклини томошабинларга намойиш этишди. Маҳоратли актерлар Матёқуб Матжонов, Ноила Тошкенбоева, Саида Раметова ҳамда Фарҳод Абдуллаевларнинг санъати барчага манзур бўлди.

Район марказий кутубхонаси ходимлари ташаббуси билан уюштирилган бу адабий учрашув меҳнаткашларда катта таассурот қолдирди.

У. МУҲАМЕДОВ.

ТАШАББУСКОР ГРУППА МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Тошкент область комсомол комитети ҳузурида шахсга сиғиниш даврида Ўзбекистондан репрессияга учраган комсомоллар ва комсомол ходимларини оқлаш бўйича ташаббускор группа тузилди.

Группа репрессия қурбони бўлган кишилар номини билганларга, республикамиз тарихидан улар номи муносиб ўрин олишини истаганларга мурожаат қилиб, бор маълумотларни ҳар душанба куни қуйидаги адресга тақдим қилишларини сўрайди: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон проспекти, 9-уй. 5-хона. Телефон: 32-00-06.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИДА

14 апрель соат 18.00 да

ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА ЁШ ИЖОДКОРЛАР ИШТИРОКИДА

Ҳамзага таъзим

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий таваллудининг 100 йиллигига бағишланган театрлаштирилган

ЮБИЛЕЙ КОНЦЕРТИ

Постановкачи режиссёр Омон АБДУРАЗЗОҚОВ.

Билетлар Маданият саройи кассасида сотилмоқда.
Транспортлар: 3, 23-трамвайлар; шунингдек метронинг «Чкалов» станцияси.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

**26 апрель соат 19.30 да;
27, 28, 29 апрель соат 17.00 да, 19.30 да;
30 апрель соат 12, 15, 18.00 да**

ИТАЛИЯ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

"MODUS VIVENDI INTERNATIONAL"

1989 ЙИЛ ҚИШ-БАҲОРИ
ИТАЛИЯ МАВСУМ МОДАЛАРИНИ
НАМОЙИШ ЭТАДИ

КОЛЛЕКЦИЯ МУАЛЛИФИ — машҳур итальян дизайнер-модельери signora FRANCA SERRA

Билетлар сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Касса соат 10 дан 20.00 гача очиқ.
Справкалар учун телефонлаар: 44-35-91, 44-35-84, 44-28-04.

«Юбилей» Марказий спорт залида

14—16 АПРЕЛЬ КУНЛАРИ

«Аншлаг» фирмаси

Виктор САЛТИКОВ ва Ирина АЛЛЕГРОВА иштирокида МОСКВА «ЭЛЕКТРО КЛУБ» ГРУППАСИ ГАСТРОЛЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ
БАДИИЙ РАҲБАР — РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, композитор Давид ТУХМАНОВ.
КОНЦЕРТЛАР: соат 16.00 ва 19.30 да бошланади.
Билетлар «Юбилей» Марказий спорт зали ва СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида сотилади.
Справкалар учун телефонлар: 46-07-53, 46-03-12.

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ «ВТОРРЕСУРСИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТАЙЁРЛОВ КОРХОНАСИ

ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА
фойдаланиб бўлинган шина ва камераларни, шу жумладан фойдаланиб бўлинган металл кордли шиналарнинг ҳар тоннасини — 10 сўмдан, фойдаланиб бўлинган камераларнинг ҳар тоннасини — 20 сўмдан

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИНИНГ АДРЕСЛАРИ:
ЧИРЧИҚ ШАҲРИ. Правобережная кўчаси, 28-уй. Телефон: 5-36-68.
ОЛМАЛИҚ ШАҲРИ. Обводной кўчаси, 2-уй. Телефон: 4-30-73.
АНГРЕН ШАҲРИ, Навоий кўчаси, 24-уй. Телефон: 3-79-20.
ОҲАНГАРОН ШАҲРИ, Привокзал кўчаси, 3-уй. Телефон: 5-31-40.
ЯНГИЙЎЛ ШАҲРИ, Деҳқон кўчаси, 11-тупик.
БЕКОБОД ШАҲРИ, Аббосов кўчаси, 2-уй. Телефон: 2-17-73.
Тошкент шаҳрида справкалар учун телефон —48-36-26.

20 АПРЕЛДА

ҚОЗОҒИСТОН ССРНИНГ ЧИМКЕНТ ШАҲРИДА
кооперативлар ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи гражданлардан

ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ СОТИБ ОЛИШ БЎЙИЧА ЯРМАРКА ЎТКАЗИЛАДИ.

Ярмаркада қатнашиш истагида бўлганлар меҳмонхонадан ўрин олиб қўйиш учун бу ҳақда **15 апрелгача қуйидаги адресга хабар беришлари керак:** 486011, Чимкент шаҳри, Коммунистик проспекти. 80-уй, область савдо бошқармаси.
Телефонлар: 4-54-43, 4-34-28.
Чимкент область савдо бошқармаси
«СОЮЗРЕКЛАМА» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

ПОЛВОНЛАР УЮШМАСИ

ҚИЗИҚСАНГИЗ, МАРҲАМАТ!

Турли хил соғломлаштириш системалари ва кураш услублари шарқ маданиятининг кўпқиррали ажралмас бир бўлагидир. Ўзига хос ҳаракатлар мажмуасини мукаммал ўзлаштириб олган кишилар кўпчилик назарида «ғайритабиий» қобилият соҳиби бўлиб туюладилар ва замонавий турмуш тарзи билан яшаётган кўпчилик одамлардан фарқли ўлароқ ночор вазиятларда мислсиз руҳий қатъият кўрсата оладилар.

Шарқ халқларининг ажойиб анъаналарини, маънавий қадриятларини, маданиятини, турмуш тарзини, жисмоний такомиллашув услубларини англаб етиш ва ундан унумли фойдаланиш анча мушкул иш. Уни якка ҳолда амалга оширишнинг деярли имкони йўқ. Шарқ кураш услублари санъати Тошкент уюшмасини тузиш ташаббускор группаси ана шу вазифани ўз зиммасига олди.

Шарқча жисмоний тарбия ва кураш турлари шинавандалари ташаббускорлари группасининг 1988 йил 12 ва 19 октябрда «Пахтакор» стадионида бўлиб ўтган йиғилишида ташкилий комитет тузилиб, ана шу уюшмани барпо этишга киришилганди. Кейинчалик яна бир йиғилиш ўтказилиб, унда Москвада ўтказилган Бутуниттифоқ конференциясига делегатлар сайланди. Шу орада шарқ услубларидаги курашлар намойиш этилди, томошабинларга бу чиқишлар жуда манзур бўлди.

ЛКСМ Тошкент область комитети ёшларнинг бу ташаббусини қўллаб-қувватлаб, шарқ кураш услублари санъати Тошкент уюшмасини ташкил этиш юзасидан таъсис конференциясини чақиришга қарор қилди. Уюшманинг ташкилий комитети шарқ кураш услублари санъатининг барча ихлосмандларини ҳамда бухороча, хоразмча, фарғонача кураш мутахассислари ва ишқибозларини мазкур таъсис конференциясида иштирок этишга таклиф этади.

Шарқ кураш услублари санъатини ривожлантиришга ҳисса қўшишни истаган барча одамлар 33-08-69, 32-38-96 телефонлари орқали Ўзбекистон ЛКСМ Тошкент область комитетига, ўртоқ Владимир Гасанбековга мурожаат қилишлари мумкин. Таъсис конференцияси делегатларини рўйхатга олувчи мандат комиссияси шу йил 27 апрелгача ишлайди.

У. ҲИКМАТОВ.

Янги маиший хизмат уйи

Ғазалкент шаҳридаги қурилиш материаллари ишлаб чиқариш бирлашмасининг тоштарошлар шаҳарчасида янги маиший хизмат кўрсатиш уйи қурилиши ниҳоясига етказилди. 31 минг сўм сарф-харажат қилиниб тикланган ушбу бинода сартарошхона, тикувчилик устахонаси ва бошқа бир қатор хизмат соҳалари мавжуд.

Д. ФАТТОҲОВ.

• Акс-садо • • Социал масалалар бўлимида • *Акс-садо •*

«ЙИҒЛАМА БОЛАЖОН, БИЗ БОРМИЗ»

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» 4 ФЕВРАЛЬ 1989 ЙИЛ

Давлатимизнинг бағри кенг: етим-есирларнинг кўнглини ўкситмайди, уларга ҳамма шароитни яратиб беради. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1987 йил 31 июль қарорига биноан болалар уйларида, мактаб-интернат, ҳунар-техника, олий ва ўрта махсус билим юртларидаги етим болалар, йигит-қизлар кинотеатрлар, кўргазма, музей, спорт иншоотларига бепул кириш ҳуқуқига эга бўлдилар. Шунингдек, улар жамоат транспортларида ҳам бепул юрадилар. Ота-онасиз ёшларнинг ишлаб чиқариш практикаларида ишлаб топган ҳақлари 100 процент ўзларига берилади.

В. И. Ленин номли Совет болалар фондига тушаётган маблағлар эзгу мақсад йўлига хизмат қилмоқда.

Дарвоқе, болалар учун ҳар қанча ҳиммат ва хизмат кўрсатсак оз. Ахир бу дунёда шуларни деб яшаймиз, меҳнат қиламиз, яратамиз, курашамиз... Болалар — ташвиш, қувончимиз, келажагимиз. Ана шу ташвиш, қувончдан маҳрум бўлишдан асрасин!

Лекин, э. воҳ, бола кулгуси ёқмайдиган, талпинганда терс буриладиган тошмеҳр одамлар ҳам бор экан! Яқинда хизмат юзасидан Коммунистик районига борганимда совуқ хабар эшитдим: бир киши ўзининг икки ёшли ўгай ўғлини уриб ўлдирибди, яна бир жоҳил ўйнашининг ўғилчасидан ваҳшиёна ўч олибди. Бу норасидалар дунёга келиб, яхши-ёмонни фарқлаб улгурмасдан ҳаётдан кўз юмишди.

Газетамизда босилган мақолада ҳам фарзанд қадрига етмай, уни хўрлаган, оналикни эплай олмаган енгил табиат аёллар, қаҳри қаттиқ оталар танқид тиғига олинган эди. Мақола юзасидан жуда кўп мактублар келди. Газетхонлар ўз хатларида жамиятимизни булғаётган бундай кимсаларга нисбатан қатъий чоралар кўрилиши керак, токи ҳеч ким жигарбандини тўғри келган жойга ташлашга журъат этолмасин, дейишган.

«Менинг 18 неварам, 10 эварам бор, — деб ёзади республикада хизмат кўрсатган маданият ходими А. Набихўжаев. — ҳаммаси бир-биридан ширин. Уларга ҳар куни янги эртак айтишим керак, бўлмаса ухлашмайди. Баъзан ўзим эртак тўқийман. Шулар билан андармон бўлиб, чарчаганимни ёддан чиқараман.

Ҳа, ҳаммага ҳам бахтли ота-оналик, суюкли бобо бўлиш насиб қилмайди. Газета мақоласини ўқиб, шундай хулосага келдим. Ҳозирги ҳузур-ҳаловатини ўйлаб, эртанги кунини унутаётган бундай калтаўйл кишилар охир-оқибатда сўнгсиз пушаймонда қоладилар. Хўш, биз нима учун бу кимсаларга ён босиб, енгил жазолашимиз керак?! Ахир шуларнинг дастидан етим-есирлар кўпаймоқда, ёшлар тарбияси бузилмоқда. Болаларини етимхонага топширадиган, ташлаб кетадиган ота-оналарни жазолаш билан бирга улардан етимхоналар харажатларини ундириб олиш зарур. Бундай кишиларга бериладиган жазо муддати узайтирилса хато йўлга ўйлаброқ қадам босадилар».

Янгийўл шаҳар Ниёзбош қишлоқ Совети территориясида яшовчи Йўлдош Билолов шундай ҳикоя қилади:

«— Мен бир оилани яхши билардим. Севишиб турмуш қуришган. Икки фарзанд дунёга келгач, ўртада жанжал чиқади. Оила бузилади. Ёш она эса енгилтабиатли дугоналари таъсирига тушиб, хиёнат йўлига қадам босади. У шаҳардан уй олиб, айшу-ишратга берилади. Баъзан ўғил, қизини уйда ёлғиз қолдириб, тонг отганда қайтиб келади. Бир куни ўйнаши ойнани синдириб ичкарига киради. Хотиннинг бошқа билан кетганидан аччиқланган «меҳмон» унинг беш ёшли қизини зўрлайди. Қарангки, ифлос йўлга кирган она ўз қизини ҳам бахтсиз қилди».

Нопок йўлга кирган она фарзандлар қалбини жароҳатлайди, уларга таъна-маломат орттиради.

«Участка милиция инспекторлари масъулиятни икки-уч баравар ошириш керак, деб ҳисоблайман, — деб ёзади тошкентлик Абдулла Толипов, — улар фарзандларига қарамайдиган ота-оналарни назоратга олиб, ишга жойлаштирсалар, тарбиявий ишлар олиб борсалар, айни муддао бўларди. Афсуски, бизда Анискинга ўхшаган фидокор милиционерлар жуда кам». Ўрта Чирчиқ район, А. Икромов номли колхозда яшовчи Камолиддин Култанов мактубидан:

«Ҳаммамизнинг онамиз бор. Улар билан фахрланамиз. Фидокор оналар тўғрисида шеъру достонлар яратилган. Афсуски, Дилором, Гулчеҳра, Ириналар ана шу мўътабар номга лойиқ эмаслар. Оналикдан маҳрум бўлиш — фожиа».

Шунингдек, оққўрғонлик Жамила Бобобекова, бекободлик Замира, пискентлик Сайёра Алимова ва кўпгина газетхонлар редакциямизга хат йўллаб, мақола юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришган. Мактубларни ўқир эканмиз, бир нарсага амин бўлдик: норасида гўдакларни хўрлаган, улардан юз ўгирадиган кишилардан эл-юрт юз ўгиради.

Инсонга бундан ортиқ жазо бўлмаса керак.

Э. ҚОСИМОВ.

СУД ЗАЛИДАН

ШАКАР СОТИБ ҚЎЛГА ТУШДИ

«Ширин» кооперативи раиси Меҳри Абдувоҳидова шакар қидириб қаерга бормади. Топмаса иш тўхтаб қоладиган. Охири у Бўка шаҳридаги 2-гастроном сотувчиси Абдусалом Исматовга учради. Абдусалом тортиниб ўтирмади. Қопига 50 сўмдан берсангиз, амаллаб бераман, деди дангал.

М. Абдувоҳидова топилганига хурсанд бўлиб килограмми 80 тийинлик шакарни 1 сўмдан, яъни 100 сўм тўлаб 100 килограмм шакарни олиб кетди.

Орадан бир мунча вақт ўтгач, кооператив раиси Абдусаломга яна учради. Бу гал Абдусалом қарични катта олди. Пинагини бузмай қопига 55 сўмдан сўради. М. Абдувоҳидова ўйланиб қолди. Ҳар қопига 15 сўмдан фойда беришга оғринди. Агар, қиммат деса қаердан ҳам топади. Хуллас, рози бўлди.

Фойданинг катталиги Абдусаломнинг тинчини бузди. Бир машина шакарни четроқдаги омборга тушириб, «мижоз»га зудлик билан хабар берди. Икки тоннани 1600 сўм ўрнига 2200 сўмга сотиб турганида ички ишлар бўлими ходимлари «ишнинг белига тепишди». У «пулни санамай чўнтакка солганман», «ўзимни 600 сўмим бор эди» деб қутулмоқчи бўлди. Лекин ғишт қолипдан кўчган эди. Абдусалом Исматов ўз айбига иқрор бўлди. Тавба-тазарру қилди. Энди бефойда. Бўка район халқ суди уни икки йилу олти ойга озодликдан маҳрум этди.

Б. СОЛИҲОВ.

СЎНГГИ СОАТДА

● ВАРШАВА. Польшада ўтказилаётган миллий хотира ойлиги муносабати билан сешанба куни воевода маъмурларининг вакиллари, фашист қамоқ лагерларининг собиқ маҳбуслари, ёшлар Люблин яқинидаги Майданекда оммавий равишда қирғин қилинган лагерь қурбонлари хотирасини ёдга олдилар. Маросим қатнашчилари бу ажал лагери қурбонларининг хоки кўмилган мақбара пойига гуллар қўйишди. Худди шу куни Краков шаҳридаги Раковицк қабристонида фашизм қурбонлари хотирасига ўрнатилган ёдгорлик олдида Гитлер қамоқ лагерларининг собиқ маҳбуслари, иккинчи жаҳон уруши ветеранлари, ўқувчи ёшлар ва шаҳар жамоатчилиги иштирокида намойиш бўлди.

● БОНН. Исроил фан ва техника министри Эзер Вейцман сўзга чиқиб, Исроил ҳукуматини Фаластин Озодлик Ташкилоти билан мулоқот бошлашга чақирди. Ғарбий Германиянинг Эссен шаҳрида чиқадиган «Нойе рур-цайтунг» газетаси мухбири билан суҳбатда у ўзини Исроил томонидан мулоқотда қатнашувчи шерик сифатида таклиф этиб, норасмий даражада зудлик билан музокаралар бошлаш кераклигини айтди. Ҳозир ГФРда турган Эзер Вейцман Исроилни, жумладан, босиб олинган араб территорияларининг истиқболини фаластинликлар билан муҳокама қилишга чақирди.

● ТОКИО. ХХР Давлат Кенгашининг Бош Министри Ли Пэн бугун Японияга келади. Хитой ҳукуматининг бошлиғи беш кунлик визити давомида бош министр Нобору Такэсита ва ҳукуматнинг бошқа аъзолари, император Акихито, мамлакат савдо-саноат доираларининг вакиллари билан учрашади. Маҳаллий матбуотнинг хабар қилишича, музокараларда Япон—Хитой муносабатларининг ҳозирги аҳволи, икки томонлама иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликни ривожлантириш истиқболлари, шунингдек халқаро ва маҳаллий муаммолар муҳокама қилинади.

● ВАШИНГТОН. Америка ҳарбий маҳкамаси вакилининг бу ерда хабар қилишича, Пентагон шу йилнинг 1 майидан 20 майи оралиғида навбатдаги «Солид шилд» машқларини ўтказиш ниятидадир. Бу машқларда АҚШ қуролли кучлари барча турларида хизмат қилаётган 43 минг ҳарбий хизматчи, шу жумладан «Эйзенхауэр» авианосеци бошчилигидаги Америка ҳарбий кемаларидан 27 таси қатнашиши режалаштирилмоқда. Пентагон вакилининг сўзларига қараганда, бўлажак машқларнинг асосий қисми АҚШ шарқий қирғоғининг қитъа қисмида ўтказилади.

● ВЕНА. Австрия ишчи ва хизматчилар палатасининг раиси Хайнц Фоглер Ғарбий Европа мамлакатларида ишсизлик кўпайиб бораётганлиги муносабати билан ташвиш билдирди. У мазкур идоранинг Линц шаҳрида сешанба куни бўлган конференциясида сўзга чиқиб, ҳозирги вақтда мазкур давлатларда ишлаш имкониятидан маҳрум бўлган 20 миллион фуқаро борлигини таъкидлаб, уни жанжалли муаммо, деб атади. Фоглер ишсизликка қарши курашга қаратилган самарали чораларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш тарафдори эканлигини айтди. Унинг сўзларига қараганда, бу социал мушкуллик у ёки бу давлатнинг обрўси кўтарилишига ҳечам ёрдам бермайди.

● ПАРИЖ. Бразилиянинг шимоли-шарқида бир неча кун давомида тропик жала қуймоқда. Унинг натижасида камида 16 киши ҳалок бўлди ва 8 мингдан ортиқ одам бошпанасиз қолди. Франс пресс агентлигининг хабар қилишича, ҳалок бўлганларнинг барчаси жуда кучли жала ёққан Парайба штатининг аҳолисидир. Шаҳарларнинг кўпи сув остида қолди. Сеара штатида энг камида 40 минг квадрат метр майдонни сув босди.

(ТАСС).

• Бу—қизиқ

ДЕЛЬФИНЛАР ҚУТҚАРДИ

ЕВРОПАДА қиш бўлганда Австралияда иссиқ ёз ҳукм суради. Шу кунларда Сидней қўлтиғидаги пляжлар дам олувчилар билан ниҳоятда гавжум. Австралияликлар денгизда чўмилиш қатори тўлқинлар устида серф билан учишни ёқтирадилар. Бу сўз инглизча «қирғоқ тўлқини» маъносини билдиради. Яшил қитъада эса тўлқинларнинг узунлиги ўнларча, айрим ҳолларда юзларча метрга етади. Австралияликлар шундай тўлқинларни ёғоч, эндиликда эса пластик тахталарда «жиловлаб олишни» ўрганишган. Тахтага кичкина газлама парчали мачтани мустаҳкамлайдиган бўлиб қолдилар. Шундай қилиб виндсерфинг пайдо бўлди.

Ўн етти ёшли Адам Макгуайр дўстлари Марк ва Фред билан серфида денгизга тез-тез чиқиб турарди, деб хабар беради чет эл агентликлари. Яқинда йигитлар хавф-хатарни ҳам назарписанд қилмай дельфинлар тўдаси ғужғон ўйнайдиган очиқ денгизда сузиб юрардилар. Болалар ва ақлли денгиз жониворлари ўртасидаги ўзига хос дўстона алоқалар ўрнатилган эди. Дельфинлар серф устидан сакраб ўтишар, бу вақтда афтидан хурсанд бўлиб овоз чиқарарди.

Кунларнинг бирида Адам Марк ва Фреддан анча узоқлашиб кетиб дельфинлар билан ўйнашарди. Шу вақт тўсатдан денгиз қаъридан ваҳший акула отилиб чиқди... Бир неча йил илгари шундай акула Сидней қўлтиғида чўмилаётган артист аёлни иккига бўлиб ташлаган эди. Йиртқич Адамни эс-хонасини чиқариб юборди.

Денгиз махлуқи ўқдек отилиб пластмасса серфни 20 сантиметрини узиб олди. Йигитча зарбадан мувозанатини йўқотиб сувга ағаниб тушди. Акула унга ташланиб қорнини жароҳатлади. Адам ҳаёт билан видолашаётган ҳам эдики шу вақт дельфинларнинг жанговор чийиллашини эшитди. Улар акулани қуршаб олиб, ҳужум қила бошлади. Жаҳли чиққан дельфинлар зарбасидан чўчиган ваҳший тумтарақай қочди. Дельфинлар эса жароҳатланган Адам ёнига келиб, эҳтиёткорлик билан уни саёз жойга итариб келишди. Фақат шундан кейингина чўкаётганларни қутқарувчилар унга ёрдамга келдилар ва йигитчани Сиднейдаги касалхонага олиб бордилар.

Адам Макгуайрнинг бундай ғаройиб халос этилиши дельфинларнинг инсонлар дўсти сифатидаги шуҳратини яна бир бор тасдиқлайди.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 224808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. — 01151. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б. —1584. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12